

קונטרס

הבינוני

פרשת
אמור-ל"ג בעומר
תשפ"א

שנה ג' חוברת ל"א

עכשיו בחנויות
הספרים!

שיעורי

הרב שמעון שפיצער שליטי"א
הנלמדים בבית המדרש 'בית אהרן'
רח' פחד יצחק 5, ביתר עילית ת"ו

הבינוני

שיעורי הרב שמעון שפיצער שליטי"א

A PROJECT OF

שמעו ותחי נפשכם!!

האזינו למאות שיעורים השווים לכל נפש
הנאמרים מדי יום ביומו בכל מקצועות התורה
והחסידות מסודרים להפליא ומלאים כל טוב

קול הבינני

בארה"ב

718-686-8300

ארץ ישראל

072-257-7726

להצטרף לקבלת השיעורים או החבורות

באימייל ולשלוח הערות:

info@lomdoschasidus.com

H0722577726@gmail.com

347.351.2400 / 053.311.0743

שיעורי הרב שמעון שפיצער שליטיא

פרייליכע נייעס!

פון דעם קומענדיגע וואך וועט מען פארקויפן דעם וועכענטליכן קונטרס הבינני אין עטליכע ערטער אין ניו יארק און און ניו ג'רסי.

מיר וועלן מפרסם זיין די רשימה דא אינם קונטרס.

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל / מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע

רופט: 347-675-8147

בשורה משמחת!

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים שונים ברחבי הארץ במחיר סמלי.

מקוה ויזניץ רח' אבן גבירול	אלעד
ביהמ"ד 'בית נפתלי' רח' יהודה הנשיא	אשדוד
ביהמ"ד בעלזא המרכזי רח' חטיבת הנגב	
ביהמ"ד 'בית דוד שאול' בעלזא רח' חנינא בן דוסא	
ביהמ"ד נעשכז רח' חלפתא	
ביהמ"ד בעלזא 'יד כהן' רח' אוהל יהושע	בית שמש
חנות מחשבת רח' הרב ישראל גרוסמן 5	
ביהמ"ד 'תפארת אברהם אלימלך' רח' חתם סופר 8	ביתר עילית
ביהמ"ד 'בית אהרן' רח' פחד יצחק 5	
ביהמ"ד 'בית יעקב חיים' רח' דרכי איש	
ביהכ"ס 'בית אריה' רח' בעל התניא	בני ברק
ביהמ"ד בעלזא רמת אלחנן רח' זוננפלד	
בית המדרש 'נדבורנא'	
חנות 'מול איצקוביץ' רחוב הרב שך	
ביהמ"ד בעלזא 'המרכזי' בחדר ארונות	ירושלים
עונג סטור רחוב רשבי	מודיעין עילית
קרית בעל שם טוב נתן להשיג במס' 0527600162	פתח תקוה
חנות 'קומפיוטר' רח' בית יוסף 66	קרית גת

השתתפות בחלק מהוצאות ההפצה השבוע נתרם

ע"י ידידנו ר' יואל קאהן לזכותו ולהצלחתו

וע"י ידידנו הרב מ. ו. הי"ו לזכותו ולהצלחתו.

המעוניין להפעיל מוקד מכירות וכן לתרומות עבור הוצאות ההפצה

ניתן לפנות ל 050-414-4718

(באין מענה ניתן להשאיר הודעה)

מפתח הענינים

מדור אמונה וביטחון – שיעור צ"ח

המלאך המסייע לאדם שלא להוציא רצונו לפועל

הבא ליטהר מסייעין אותו \ והתקדשתם והייתם קדושים \ אין הקב"ה מביא תקלה על ידו \ מעשה נורא אצל הרה"ק מראפשיץ \ והקב"ה מצילנו מידם \ מעשה פלא מיהודי שזכה לסייעתא דשמיא \ בכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו \ הקב"ה יהיה בעזרך שתלך בדרך האמת \ וכסף וזהב לא ירבה לו \ הצלחת גדולי הדורות \ נפשו חשקה בתורה \ התפילה מועילה תיכף ומיד \ כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה \ טעות לעולם חוזרת \ מוסרין לו מלאך לפי מעשיו \ תורה לא בשמים היא \

יום שני פרשת אמור – פסח שני – י"ד אייר ה'תשפ"א

מהות ההתקשרות לרבי שמעון בר יוחאי

משה קיבל תורה מסיני \ שורש כל הנשמות אחד \ חיבור נשמות הרב והתלמיד \ גוטע ברידער קענען פועל'ן \ הרבי הוא גוטער ברודער אמיתי \ אור היקוד הם יוקדים \ רחימותא דרחים קוב"ה לישראל \ חס ושלוש שתשתכח תורה מישראל \ רב שכל חכמתו הימנו \ לו חכמה ישכילו זאת \ המחובר לטהור טהור \ ער קען מיר און איך קען אים \ בין התקשרות אמיתית למזוייפת \

יום שלישי פרשת אמור – ט"ז אייר ה'תשפ"א

אור תורתו של רבי שמעון בר יוחאי

לגולה עמוקות בדין \ ואנכי לא כן עמדי \ הקב"ה חדי בפלפולא \ חדו חצדי חקלא \ התנוצצות השכל במוח – משל ונמשל \ קומי נא התעוררי נא בעד הנפש חנינה \ התנוצצות השכל כיצד ? \ בנים אתם לה' אלוקים \ אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים \ סעודת שבת – חדותא דמלאך קדישא \ סוכה – וימינו תחבקני \ חדות ה' היא מעוזו \ ברכת המזון – מתנה יקרה ונפלאה \ ונתן לנו תורת אמת \ קולו זימר עריצים \

מדור עיון תפילה – ברכת התורה

הדרך להרגיש עריבות ומתיקות התורה

מפני שאין מברכין בתורה תחילה \ שלא תהיה בעיניו כאומנות בעלמא \ הערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפנינו \ למתיקות מה זו עושה \ מים גנובים ימתקו \ ברוחניות מלא מחזיק ריקן אינו מחזיק \ קודם הלימוד אין אדם מרגיש חסרונו \ גודל המתיקות כחוזק התשוקה \ אגרת מבן תורה \ יגעת ומצאת תאמין \ מתיקות רק על ידי הכרה בחסרון \ התורה מודעת ליה אשמיה \ מה יעשה אדם וירגיש מתיקות התורה \ מתוך שלא לשמה בא לשמה \

המשבת ישועות על-ידי התפילה בל"ג בעומר

מנע מגיפה מנחלתיך בזכות אדוננו בר יוחאי \ עיצומו של יום \ מידת הוד שבהוד \ מלך רופא נאמן ורחמן \ יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין \ רכי שמעון לשיטתו \ זה אינו יכול וזה אינו יכול \ משל לרופא שאינו מרפא בדרך הסלולה \ כי אתה תשלם לאיש כמעשהו \ אדם כבהמה נדמה \

יום חמישי פרשת אחרי קדושים – י' אייר ה'תשפ"א

הרה"ק רבי דוד מטאלנא זיע"א

והיה על מצחו תמיד \ שיחת חולין של צדיק \ שמע אלוקים קולי בשיחי \ כל המחובר לטהור טהור \ על מי נטשת את הצאן \ ברכות שמים מעל \ חביבים דמי פדיונם של העניים \ אחד המרבה ואחד הממעט \ צדקה אמיתית כיצד \ ובלבד שיכוון לבו – סיפורו של קנטוניסט \ על כן (לא) יקומו רשעים במשפט \ אריכות ימים בברכת הצדיק – סיפור נפלא \

לזכות אליעזר בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור אמונה ובטחון

מדור אמונה וביטחון – שיעור צ"ה

המלאך המסייע לאדם שלא להוציא רצונו לפועל

הבא ליטהר מסייעין אותו

נהנה מזה, ולא מפני שהוא לוקח אחוזים לעצמו, אלא משום שיש לו לב חם לפלוני והוא רוצה לסייע לו באשר הוא עני ואביון. אך הוא מהרהר בעצמו: איך אביא סכום גדול כל-כך?

אומרים לו חז"ל: אין זה עניינך! גש נא לפלוני שידוע לך כמי שמתפרנס בכבוד ואמור לו שהגעת לזכותו בדבר מצוה. אתה שואל איך תגיע לסכום המלא?! הקב"ה כבר יעזור לך. כבר תמצא את פלוני, כבר תמצא את אלמוני, ומלוא הסכום יהיה בידך. לא מחכמתך יגיע אליך הסכום, אלא להיפך, מפני שאין אתה יודע איך תשיג את הסכום ואתה מפיל את עצמך בלי לחשוב יותר מדי, הכל מפני שאתה יודע שאתה מצווה לעזור לאחיך האביון.

והתקדשתם והייתם קדושים

עוד סוג יש, והוא במי שבא ליטהר, והיינו לעשות איזה דבר שלפי דעתו נכון בשבילו לעשותו, אך הקב"ה יודע שאינו הדבר הנכון בשבילו. כי אז הקב"ה ברוב רחמיו וטובו מסייע בידו שלא יוכל להוציא לפועל. הוא מונע ממנו את הצלחתו, וזהו סיוע גדול, כי אוי ואבוי אילו היה מצליח לעשותו, כך שבמבט לאחור על האדם יהודות ולהלל להקב"ה על שמנע אותו מלעשות דבר שאינו נכון בשבילו. ואף סיוע

בשיעורים האחרונים ביארנו בארוכה שיסוד "הבא לטהר מסייעין אותו" (יומא לח, ב) הוא כלל גדול בבטחון. כשהאדם מתחיל לעשות את הדבר הנכון בשבילו לעשות, אע"פ שאינו יודע איך יביאו לידי גמר, הוא מתחיל לעשותו מפני שבוטח בה' שיסייע בעדו, וכפי שאינו מלשון השל"ה הקדוש (עשרה הילולים, שער הבטחון) "הבא ליטהר יבטח שמייעין אותו", וכן ראינו מדברי מהרש"א (מכות י, ב ועוד) שתחילת עשיית המצוה ואפילו הרצון בלבד לקיימה, בורא מלאך, והוא זה שהולך לפני האיש לסייע בעדו, ובזה פירש מהרש"א מאמר הגמרא (שם) בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו.

אכן כמה סוגים יש ביסוד זה. הסוג הפשוט הוא מי שרוצה לעשות איזה דבר טוב, כגון ללמוד מסכתא, ואינו יודע איך ימצא את הכוחות והזמן לסיימה, על זה אומרים לו שיקיים בעצמו הבא ליטהר, דהיינו שיתיישב ללמוד, והקב"ה יסייע בידו שיוכל להמשיך וללמוד עד סוף המסכתא.

וכמו כן הרוצה להתרים נדיבי עם בשביל עני מסוים שמשיא את בתו וזקוק לסכום נכבד בשביל ההוצאות המינימליות. הוא יוצא לכתת את רגליו, לא מפני שהוא

הוא התכונן כל היום ללכת בערב לשמחת שבע ברכות שנערכה במקום מפואר ביותר, וכבר ויתר על ארוחת צהריים בשביל כך, ולפתע קרה מקרה והוכרח לוותר על השבע ברכות. הוא הולך עכשיו בטעם מר פיו; הוא מרגיש שהפסיד הפסד גדול, והוא עצמו אינו יודע שהמלאך הטוב שנברא מקיום מצות "והתקדשתם" עצר אותו מלכת לשם.

זהו היסוד שלימדנו האוה"ח הק', לבל נחשוב ש"מסייעין בידו" פירושו רק שעוזרים לו להוציא את דברו לפועל. אלא הדבר תלוי; **אם הוא באמת מצוה, יסייעו בידו להוציאו לפועל, ואם הוא עבירה, היות שהוא בא ליטרה, המלאך יסייע בידו שלא להוציאו לפועל כדי שלא ייכשל בדבר עבירה.**

והאמת שכן הוא מדויק במקורו במסכת **יומא** (לח, א), כי שם הסמיכו המאמר ד"והתקדשתם והייתם קדושים - אדם מקדש עצמו מעט, מקדשין אותו הרבה; מלמטה, מקדשין אותו מלמעלה" למאמר ד"הבא ליטרה מסייעין אותו", להורות ששורש אחד לשניהם, **כי אף מי שמקדשין אותו מלמעלה, הוא על ידי המלאך שנברא מרצונו הטוב לקדש את עצמו.**

מעשה נורא אצל הרה"ק מראפשיין

סיפורים לרוב יש מענין זה, לפנינו אחד מהם כפי שיצא מפי הגה"ק רבי אברהם **שמחה מבארניב** זצ"ל ונדפס בספר "מגדיל ישועות מלכו"¹ (כב) בזה הלשון: שמע מדורו הרה"צ רבי משה מראזוודאו זיע"א ששמע מזקיניו מהרב הגאון ר' משה ט"ב [הרה"ק הישמח משה' זיע"א]² כי כאשר

זה מגיע לו לאדם על ידי אותו מלאך שנברא מרצונו לעשות מעשה טוב. הוי אומר: באדם זה יתקיים המאמר "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו", על ידי שסייעוהו מן השמים שפעולתו לא תצליח וינצל מן החטא.

כה כתב האוה"ח הק' (שמיני יא, מד) לענין השמירה ממאכלות אסורות, אשר לא לעולם היא בידי האדם, שהרי אפשר שיפול זכוב למאכלו, או ייכשל בבליעות של בשר בחלב ושאר מאכלות אסורות. מבאר האוה"ח הק', שהקב"ה אומר לבני ישראל: אתם תקיימו בעצמכם "והתקדשתם", דהיינו שתפרישו עצמכם ממאכלות אסורות כפי כוחכם, ועוד זאת תשימו לעצמכם גדרים וסייגים (כגון שלא לאכול מהכשרים מסוימים הגם שאחרים אוכלים מהם), ואני אקיים בכם "והייתם קדושים".

אין הקב"ה מביא תקלה על ידו

ועל זה אמרו חז"ל (גיטין ז, א) "צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם". כי המלאך שנברא על ידי קיום מצות "והתקדשתם", שומר עליהם לבל ייכשלו במאכלות אסורות שלא מידיעתם. ובכן, באיזה אופן המלאך מסייע לו? בזה שהוא מונע ממנו לאכול מאכלים שהוא רוצה לאכלם וכלפי שמיא גליא שאינם כשרים. ולמשל: הוא רוצה לאכול מאכל מסוים ולפתע המאכל נשפך לו מידו. הוא רוצה לאכול במסעדה כשרה למהדרין מן המהדרין (עם ההכשר המהודר ביותר), וכשמגיע הוא מגלה שהמסעדה סגורה; הפעם החליט לסגור את המסעדה מוקדם מן הרגיל.

¹ נכתב ונערך על ידי הרב יקותיאל זלמן למברגר ז"ל, מבאי ביתו של הרה"ק מבארניב זיע"א.

² הרה"ק מראזוודאו זיע"א היה חתן הייטב לב' נכדו של הישמח משה' זיע"א. הרה"ק מבארניב היה בן רבי

הולך ורוחש נמלה קטנה ותיכף ראה עוד נמלים, ומהנמלים נעשו נחשים, עד כי נתמלאו כל הכותלים נחשים, ונפל עליו פחד ואימה חשיכה גדולה ויתעלף ויפול על הארץ אצל השולחן באין אונים, והבין כי לא טוב עשה במכתבו וינסה לקום מן הארץ ולקרוע המכתב, אבל כשל כוחו לעמוד על רגליו, ועל השולחן היה פרוס מפה ועל המפה היה המכתב, ויתחזק הרה"ק מראפשיץ וישלח ידו וימשוך את המפה מעל השולחן ויפול גם המכתב לארץ ויקחהו ויקרעהו לקרעים קטנים עד אשר דק לעפר, ואז נתמלא תיכף הבית אורה כמקדם וכוחו שב אליו, ויקם וישב על כסאו ויכתב מכתב שלישי להרב מאוהעל בחיבה ובכבוד גדול, והודיע לו את כל הנעשה אצלו מתחלה ועד סוף והודה לו כי לו נאה ולו יאה כתיבת הקמיעות, והמכתב עוד מונח אצל נכדי הרב מאוהעל זי"ע.

הנה סיפור זה הוא דוגמא נפלאה לכל האמור. כי הנה הרה"ק מראפשיץ היה בא ליטהר, שהרי התכוון לקיים בזה מצות "הוכיח תוכיח את עמיתך" שאינה מצוה קלה, כי דרכו של אדם להירתע מלהוכיח את חברו ומעדיף היה להשאר בד' אמות של הלכה ולא לומר כלום (וכבר כתב על זה בספר החינוך - מצוה רל"ט - שמפני כך זקוק הבא לקיים מצות תוכחה לבטוח בה' שיצליח את דרכו שלא יצא מכשול מתחת ידו), וכיון שנתעורר לקיים מצוה זו, נתקיים בו "הבא ליטהר מסייעין אותו", ולכן לא הצליח להוכיח את הישמח משה משום

הרבו העם לבוא אליו עם בקשותיהם שיתפלל בעדם, היה נמלך במחשבתו אם ליתן קמיעות להחולים, כי ירא לנפשו לבל לעורר עליו חמת החיצונים, וכאשר הלך כן בעמקי מחשבותיו, נכנס לחדר שלו ששם התפלל תמיד וישמע את הקול קורא אליו "אל תירא בני כי אתך אני להושיעך נאום ה'", ומאותו העת התחיל לכתוב קמיעות, וכאשר אתמחי גברא ואתמחי קמיע ונתפרסמו הקמיעות שלו בכל הארץ אשר נהרו לעיר אוהעל לקבל קמיעות לחולים ולעקרות, והקול נשמע והגיע לעיר ראפשיץ אל הרב הצדיק הרב ר' נפתלי זצ"ל, כי הרב ר' משה כותב קמיעות אשר פועלים ישועות גדולות לישראל, ויחר להרה"ק מראפשיץ הדרך הזה אשר הרב מאוהעל לקח לו אשר לא השתמשו בו הרה"ק מלובלין וחבריו הצדיקים שבדור, ויכתוב הרה"ק מכתב להרב מאוהעל מלא תוכחת מגולה מאהבה מסותרת, וביקשו אשר מהיום יחדל מכתיבת קמיעות, ואחר שגמר המכתב ושלח ידו ליקח כלי החול אשר עמד על שולחנו כמנהג הימים ההם (מפורים היו גרגרי חול על הדיו כדי לייבשו), טעה ויקח הכלי של הדיו כי שני הכלים היו דומים זה לזה וישפוך את הדיו על המכתב, אז הבין הרה"ק מראפשיץ כי השגיאה הזאת היסב לו הרב מאוהעל, ויחר לו עוד יותר, וישב שנית על השולחן ויכתב מכתב שני ביותר רוגז וחרון, וכאשר סיים המכתב היה נזהר לפזר עליו חול ולא דיו והיה שבע רצון ממעשהו, ובטרם הספיק לקפל המכתב, וישא עיניו וירא כי על הכותל

מעשה פלא מיהודי שזכה לסייעתא

דשמוא

לפני זמן מה סיפר לי יהודי מה שבדידיה הוה עובדא: יהודי זה נסע לחו"ל כדי לאסוף כספים לצורך מצוה, הוא נסע עבור כך לחו"ל, וכשהגיע שם, אירעו לו מכשולות ועיכובים על כל צעד ושעל, והללו היו למעלה מדרך הטבע ממש. הוא מצא את עצמו בסוף תקופת שהותו בחו"ל כשעדיין לא אסף אפילו פרוטה אחת ואפילו את הוצאות הנסיעה לא כיסה.

היהודי עמד בפני ספק קשה, האם מן השמים מבקשים למונעו מכך כדי להצילו מדבר שאינו טוב בשבילו, או שמא הסטרא אחרא מעכב בעדו מחמת שמדובר במצוה גדולה, ואם כן עליו להתאמץ יותר כדי להכניע את הסטרא אחרא. מה עשה אותו יהודי? התיישב עם התהלים ואמר מזמורי תהלים במתינות ובנעימות במשך שלוש שעות רצופות. תוך כדי נתברר לו במוחו בבחירות עצומה שאין מדובר כלל בדבר מצוה. באחת נודע לו, שכל מה שהוא פועל עד כה לאסוף כסף לצורך פלוני, הוא רק מפני שיש בלבו משיכה גדולה לדבר זה והצטדק לאמור שהוא דבר מצוה, ולמען האמת אינו מצוה כלל.

אמר לי אותו יהודי: הרגשתי באותה עת שהקב"ה מסייע בידי להצילני שלא להתפתות לכך. הן לו הייתי מצליח אז כרצוני, הייתי ממשיך מאז ועד היום במשך עשרים שנה לאסוף כסף בשביל אותו צורך, והיה מתברר שאני משקיע את כל כולי בשביל דבר שאינו מצוה, ועוד אפשר שהוא גובל בגזל ובמרמה, שהרי אסור לקחת כסף מאנשים בשביל כך, כשמייפים להם התמונה

שאינ הקב"ה מביא תקלה על ידם.

והקב"ה מצילנו מידם

ובענין זה יש לציין מה שכתב האוה"ח הק' (שם) שמה שאמרו צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם, אין הכוונה לצדיקים בלבד, אלא לפי שהצדיקים נמצאים בכל עת ובכל שעה בבחינת הבא ליטהר ולכן אף פעם אין יוצאת תקלה מתחת ידם, מה שאין כן המון העם שאינם נמצאים בכל עת בבחינה זו, אבל גם הם כשהם באים ליטהר, נברא מזה מלאך שמונע אותם מלעשות דבר שאינו נכון בשבילם.

הנה הדבר מצוי מאוד אפילו לדין שמשתדלים לעשות דבר מה ואין מצליח בדינו. עלינו להבין אז שיתכן שמן השמים מסייעין בדינו כדי שלא ניכשל בדבר עבירה. אמנם כן, יתכן שנבוא לבדנו למסקנא שמדובר במעשה עבירה, ויתכן שנזקק לצדיק וחכם שיאיר את עינינו. בכל אופן, כשמשוהו אינו מצליח לנו כפי שאנו רוצים, ניתן הלל והודיה להשי"ת.

הנה בדרך כלל כשהמציאות איננו כפי שאנו רוצים, אנו רגילים לומר: זה חשבונות שמים... אין אנו מבינים למה זה קורה... אולי זה בגלל גלגולים קודמים... צריך להתבטל להנהגת ההשגחה... ביטויים אלו אמנם נכונים לפעמים, אך לפעמים רצון הקב"ה דווקא שנבין למה אין הולך לנו, ואז כשנתבונן מעט, נראה שאין צריך להגיע לגלגולים קודמים וכדו', ואין צריך להמתין עשרים שנה בשביל לראות שהכל היה לטובה, אלא הדבר גלוי וידוע כבר עכשיו שהקב"ה מסייע בעדנו כדי להצילנו מדבר עבירה.

כביכול מדובר בדבר מצוה...

הנה יש והאדם אוסף כסף כדי לבנות מטבח חדש ומפואר, אך אינו אומר בפירוש שבשביל כך הוא אוסף, שהרי לא יתנו לו. ובכן, מה הוא עושה? הוא מספר לכולם שהוא צריך בשביל הוצאות נישואי בתו, כשבראשו הוא אומר לעצמו שאין בכך שום איסור, שהרי באמת הוא משיא את בתו עכשיו והדין נותן שעל הדרך גם יחליף את מטבחו... איזו סייעתא דשמיא יש לו כשהוא רואה שאין הדבר מצליח בידו...

בכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו

היהודי בעל המעשה סיפר לי שכאשר הדבר נתבהר לו, התמלא לבו הודיה להקב"ה על שהצילו מרדת שחת, ותיכף ומיד קיבל על עצמו שכאשר יחזור לארץ יעשה קידוש כדי להודות ולהלל על הנס. אכן לפני שחזר ניסה את מזלו בכמה עניינים אחרים שקשורים היו לענייני מסחרו, ובכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו. רק כשניסה לאסוף כסף - לא הצליח. איזה גילוי של אהבה הוא זה! יהודי זה כפי הנראה התפלל טוב "ותצילני מיצר הרע" ותפילתו נתקבלה. הוא ברא בזה מלאך, והמלאך הוא זה שמנע אותו מלהוציא את רצונו לפועל.

הלא כעין זה מסופר על הגרי"ז מבריסק זצ"ל, שלאחר נישואיו היתה לו נדוניה גדולה, והפסיד הכל, וכל ימיו אמר שזה גרם לו הצלחתו, כי הוכרח להשקיע את יומו בעסק התורה ומתוך כל עלה ונתעלה. הנה אתה רואה שיתכן שסייעתא דשמיא בידו האדם להעלותו על במתי ההצלחה על ידי שימנע ממנו להוציא את רצונו לפועל. וכאמור, אין הדבר מוכרח תמיד שזה

סיבת העיכוב, אך פעמים הרבה זהו הסיבה, והאדם יכול לקבל את הבהירות בכך על ידי תפילה והתבוננות, כי אז יבין שכל מה שהוא רדוף כל-כך להוציא את רצונו לפועל אינו מצוה כפי שחשב עד כה. יש והאדם משוכנע שהדבר שהוא פועל בשבילו הוא מצוה, וכל זה מפני שכולם שמו עיניהם בו, ואף זאת אדם גדול התקשר אליו בפרטות, והרי כשיוציא את הדבר לפועל, שמו ייקרא עליו וייצא שמו למרחקים. סוף דבר, הוא נשאב בתוכו עד שאינו רואה צד אחר, ואינו משים לבו שהוא פועל מתוך גאווה ורצון אישי, ואם יעצור להתבונן, יראה שהוא תועה בדרך וזה שאינו מצליח הוא סיוע נפלא מהקב"ה.

הקב"ה יהיה בעורך שתלך בדרך

האמת

בתקופת שהייתו של הרה"ק רבי יוחנן מסטאלין - קארלין זיע"א בארה"ק הוכתר אדם גדול מאוד בארץ ישראל להנהיג עדה קדושה. הגיע אותו קדוש וצדיק אל הרה"ק מסטאלין לבקש ממנו ברכה להצלחה. אמר לו הרה"ק: הקב"ה יהיה בעורך שתלך בדרך האמת. אמר הלה: רצוני לקבל ברכה לסייעתא דשמיא. ענה לו הרה"ק מסטאלין: כשאין הולכים בדרך אמת, סייעתא דשמיא אינה דבר טוב.

איזו בהירות! האדם רוצה סייעתא דשמיא ללכת כפי שהוא רוצה, ליהוי ידוע שאם אינו הולך בדרך האמת ועוד מסייעין לו מן השמים בכך, אוי לו ואוי לנפשו. אמור מעתה: כשהאדם מתפלל לסייעתא דשמיא, במקום שיתפלל שהקב"ה יעזור לו להוציא רצונו לפועל, יתפלל שיוזכה לקיים מצוות ולא לעשות דברים שרק נדמים כמצוות, כי

חינוך ילדיו אין טוב לו לנסוע בגפו לשבתות בחו"ל. על כן הוא מונע אותו מכך. כמה צריך האדם להודות לו על כך...

הצלחת גדולי הדורות

רבים מגדולי הדורות שתורתם מאירה את העולם עד עצם היום הזה, כשקוראים את דברי ימיהם, רואים שבתחילה ביקשו להשאר על פסל הלימודים כל ימות חייהם בלי טרדות של הנהגה, אך לא היתה להם פרוטה לפרוטה ונאלצו בעל כרחם לקבל משרת רבנות ומאז החל אורם לזרוח.

אין דבר זה כשלון, אלא להיפך, מן השמים סייעו בעדם על ידי שהותירו בלי פרוטה לפרוטה כדי להכריח אותם לקבל את משרת הרבנות ולהעלות קרנם למעלה למעלה. הגעו עצמכם! וכי לא היה די כסף ליתן להגאון ה'פרי מגדים' שיוכל לשבת על התורה ועל העבודה ולא יצטרך לקבל את עול הרבנות בפרנקפורט?! וכי לא היה די כסף לבעל 'אריה דבי עילאי' עד שהוצרך לעבור מעיר לעיר לשמש ברבנות?! הלא בימינו מאספים לכל אברך נזקק כהנה וכהנה, וכי אז היה חסר בשמים ליתן לגאוני עולם אלו כדי מחייתם בצמצום עכ"פ?! אלא ודאי שמן השמים סובבו זאת בכוונה תחילה, כדי שעל ידי כן יפיצו את אור התורה, ועד היום הם עולים מעולם לעולם על ידי שאנו לומדים את דברי תורתם.

הנה הגאון ה'חפץ חיים' זצ"ל הוצרך בשביל לנדוד מעיר לעיר ומבית לבית למכור את ספרו. איזה בזיונות! וכי לא היה באפשרי לאסוף בשבילו כדי מחייתו?! הגאון ה'חפץ חיים'! אכן דווקא על ידי שהיתה פרנסתו מצומצמת, הוציא את ספרו,

ברגע שיתחיל לקיים מצוה, ייברא מלאך וממילא יזכה לסייעתא דשמיא לפי סדר העולם. אין לו לאדם לנסות למשוך סייעתא דשמיא מבחוץ בשביל דבר שמצד עצמו אינו מביא סייעתא דשמיא מפני שאינו מצוה.

ובסף וזהב לא ירבה לו

כעת נאמר עוד, שאחת מהדרכים בהן הקב"ה מסייע לאדם שלא ייכשל בדבר עבירה, היא על ידי ששומר אותו לבל יהיה משופע בממון או אפילו שיהיה דחוק בפרנסתו. מצוה אחת שעשה פעם או שזקינתו עשתה, בראה מלאך ואותו מלאך מתלווה אליו לסייעו, והוא מבטיח שלא יהיה לו כסף, כי אילו היה לו כסף, היה נכשל רבות.

הנה הוא רואה את חבירו קנה רכב חדש, ואף הוא רוצה. תשוקתו בוערת בלבו לקנות רכב חדש, והוא ברוגז – למה רק אני צריך להשאר מאחור? לו היה לי את הכסף הדרוש, הייתי קונה רכב לעצמי, ועוד הייתי עושה (עם המותר) פעלים רבים לתורה. אכן כן, הקב"ה מציל אותו על ידי שהוא מצמצם לו את פרנסתו. ללחם יתן לו, לחמאה יתן לו, אך יחד עם כן ישמור עליו שלא יוכל לנסוע לחו"ל ולהתהלך בעולם.

אמנם האדם ילביש את רצונו במצוות כגון ברצונו לנסוע לקברי צדיקים, אבל הקב"ה ישמור עליו משום שהוא מכיר ויודע שאינו טוב בשבילו. הן אדם זה התפלל בראש השנה ויו"כ שיהיה אדם נקי וירא שמים, מזה נברא מלאך, ועכשיו המלאך שומרו שלא יוכל לעשות שטותים. הקב"ה יודע שבשביל שלום ביתו ובשביל

ירא שמים הוא, הלא יודע הוא שעבירה חמורה היא לקחת הלוואות מבלי לדעת כיצד לפורעם. אמנם לקחת הלוואה קטנה כאן, הלוואה קטנה שם - מותר, כי בדרך כלל יש מהלך איך לפורעם³, אבל לקחת עוד ועוד הלוואות בלי שום מהלך – הלא איסור חמור הוא לכל הדעות.

ובכן, יאמר לעצמו: כפי הנראה הקב"ה רוצה ממני שאעזוב את הכולל ואלך לעבוד את ה' באופן אחר. הידוע לכם מה גרם לו שיזכה לסייעתא דשמיא זו?! הלימוד שלמד עד עכשיו בכולל. כיון שלמד לשם שמים, עוזר לו הקב"ה ומכריחו לצאת עכשיו ולפעול על-פי תפקידו, ללמוד עם אידישע קינדער, להחדיר בהם יראת שמים, וכן הלאה. תארו לכם כמה נשמות ישראל יזכו להתקרב לחיק אבותם כאשר זה יעסוק במסחר, זאת על ידי שיתכוננו בו ויראו איך הוא מתנהג ביושר ואיך הוא ושומר על עיניו מראות ברע.

הדברים פשוטים שאי-אפשר לדמות בין מילתא למילתא ובין מקרה למקרה, ולא הרי זה כהרי זה, מכל מקום ברבים מן המקרים זה שאין לו לאדם כסף הוא סייעתא דשמיא, ולא רק במי שלומד בכולל הדברים אמורים, אלא גם במי שעובד לפרנסתו, כי יתכן שמחמת תפילה אחת שיצאה לו מעומק הלב, נברא מלאך אחד שעכשיו גורם לו שיהיה לו צמצום בפרנסתו, הכל כדי שיצטרך עכשיו לעסוק באמונה ובטחון ולהכניע את עצמו ואז יפקחו עיניו ויראה עולם חדש.

ועל ידי כן נזהרים עד היום רבבות בני ישראל מדיבורי לשון הרע, וכמו כן לומדים את המשנה ברורה שלו ושפתותיו דובכות בקבר.

סוף דבר, כל גאוני העולם שנאלצו שלא מרצונם לקבל על עצמם תפקידים שונים, היה זה בכוונת מכוון על ידי ההשגחה, כי על ידי כן האירו את העולם בפעלם ובתורתם, היש הצלחה יותר גדולה מזו?!

נפשו השקה בתורה

כן הוא הדבר באברך שיושב ולומד בכולל, וכל רצונו וחשקו להשאר שם עד זקנה ושיבה, אך מה יעשה ומשפחתו גדלה ויחד עמה הוצאות הפרנסה, ועכשיו הוא דחוק ומצומצם עד מאוד. הנה יש בזה כמה מצבים, יש מצב בו האברך מסכים לאכול פת במלח ואינו צריך לאכול עוף בימות החול, ואף אשתו מסכימה לכך, כי גם היא באה מבית כזה והיא מעריכה מאוד בעל שיושב ולומד בכולל, וכן היא מסכימה לקחת בגדים יד שניה עבורה ועבור ילדיה, והיא ובני ביתה שמחים ומאושרים על שנפל חלקם לחיות עם ראש משפחה כזה שנמצא כל ימיו בד' אמות של הלכה. אשריהם ואשרי חלקם בזה ובבא...

אכן יש מצב אחר שבו אין כל התנאים האמורים מתקיימים, כך שמטבע הדברים האברך כורע תחת נטל ההוצאות אשר הולכות ומתברכות מיום ליום. העצה היחידה שמציעים לו היא לקחת הלוואות, אבל אם

³ ברור שאין הדבר תלוי בהכרח לגודל הלוואה, אלא במציאות הנראית לעין האם יוכל לפורעם על-פי סדר העולם אם לאו, ובשביל זה צריך להתייעץ עם רבנים ומומחים.

התפילה מועילה תיכף ומיד

דוגמא לדבר: האדם השקיע בדבר מסוים שחשב לדבר מצוה, ולמרות שהתפלל ונתן צדקה ועשה כל הסגולות שבעולם, השקעתו ירדה לטמיון, וזאת משום שכלפי שמיא גליא שאין השקעה זו טובה בעבורו. ועכשיו אדם זה עומד ושואל: הלא התפללתי הרבה כל-כך, היתכן שכל תפילותי ירדו לתהום הנשיה?! בא אחד ואומר לו: דע לך! שתפילותיך עשו רושם, ואם לא פעלו עכשיו, הלא יפעלו בבוא העת למענך או למען צאצאיך. **ליהוי ידוע, שתפילותיו כבר פעלו עכשיו ממש, שהרי על ידי כן הוא נכנע ומבין שעד כה חי היה בטעות ושמתה ואילך יסתכל אחרת על הבריאה.** ה' ירחם מה היה קורה אילו היה מצליח להוציא את רצונו לפועל. לך תדע איך היה נראה אז. **הקב"ה מצילו. עליו רק לפקוח את עיניו ולראות איך הקב"ה אווזו בידיו ושומר עליו מכל משמר לבל ירד לשאול.**

כלל הדברים הוא שלא רק תחילת עשיית המצוה בוראת מלאך, אלא גם רצון להטהר בורא מלאך. הוי אומר: **מי שיש לו רצון להתקרב אל הקב"ה, כבר נברא לו מלאך שמלוה אותו, ואע"פ שלאחר מכן תעה בדרך, המלאך לא המשיך ללכת אחריו.** הוא רצה לעשות טוב ונברא מזה מלאך. לאחר מכן פנה לשמאל כי חשב ששם הטוב נמצא. כעת המלאך יסייע בידו, אך לא יסייע בידו להמשיך ללכת בנתיב השמאלי, שהרי זה רע בשבילו, אלא יסייע בידו לחזור אחורנית ולפנות לימין. נמצא סוף דבר, שחוסר ההצלחה לפי דעתו, הוא ההצלחה הגדולה ביותר לפי האמת.

כמה לא חלי ולא מרגיש גברא

דמריה סייעיה

כעת נעבוד לנדבך נוסף: במסכת יומא (כב, ב) שנינו: שאול באחת (נכשל בעבירה אחת) - ועלתה לו (המלוכה ניטלה ממנו ונגזרה עליו מיתה), דוד בשתים (נכשל בשתי עבירות) - ולא עלתה לו (המלוכה לא ניטלה ממנו). והנה הקדמה קטנה יש שם למימרא זו: אמר רב הונא: "כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה". ופירש **רש"י**: "כמה סמוך ומובטח, ואין צריך לחלות ולדאג מכל רעה, מי שהקב"ה בעזרו". ועל זה מובא ההמשך שדוד המלך לפי שהיתה לו סייעתא דשמיא, אע"פ שחטא בתרתי, נמחל לו. מה שאין כן שאול שלא זכה לאותה סייעתא דשמיא, למרות שחטא רק באחת, נענש.

וכבר נתקשו כל המפרשים: היתכן? הלא כל האומר הקב"ה ותרן ייוותרו מעיו? ועוד: מה חילוק יש בין דוד לשאול, וכי משוא פנים יש בדבר?! וכתב מהרש"א: ונראה לפרש בזה על פי מה שאמרו "הבא לטהר מסייעין אותו מן השמים", והיינו גברא דמריה סייעיה, לפי שהוא בא לטהר והודה על חטאיו וקיבל עליו יסורים, ולכך מן שמים סייעוהו לשוב בתשובה שלמה כמפורש בכמה מקראות בספר תהלים, משא"כ בשאול דלא מצינו בו שהודה על חטא זה לפניו יתברך ב"ה ולא קיבל עליו יסורין, ולכך עלתה לו.

כמה מאירים דברי מהרש"א, כי הם מדברים לכל אחד מאתנו. כל פעם שהאדם מוצא את עצמו שנכשל – לא הייתי צריך לומר מה שאמרת, לא הייתי צריך לעשות מה שעשית... דברים אלו גורמים לצער

מאוד, לא הצלחה מדומה, **אלא הצלחה אמיתית**.

יש לך מי שבנה שיטה שלימה בהתנהלותו בביתו מול אשתו ובניו, ויום אחד נתברר לו ששיטה זו בטעות יסודה וכל כולה נבעה מגאווה. כעת הוא חושש להודות שטעה. אומר לו המהרש"א: אם תודה בטעותך, אין לך ממה לחשוש, כי ההודאה בטעות תברא מלאך והוא יסייע בידך להצליח מעתה בדרכך.

והנה הכלל היוצא מהשיעור הזה ומהשיעור הקודם הוא, **שעל האדם לדעת, שאם יעשה את הדבר הנכון בשבילו, ייברא מלאך טוב שיתלווה אליו ויסייע בידו בכל אשר יעשה. ואם יעשה את הדבר הבלתי נכון בשבילו, ייברא מלאך רע שיעמוד לנגדו** ח"ו.

מוסרין לו מלאך לפי מעשיו

אולם הקושי הגדול הוא, שפעמים הרבה האדם מוצא את עצמו עומד בפני התלבטות קשה, האם הדבר שעומד לפני הוא הדבר הנכון בשבילי או לאו. ובכך, תחילה לכל ישאל כל שואל: איך אדע באמת מהו הדבר הנכון בשבילי. יתירה מזו ישאלו רבים: מה היתה כוונת מסבב כל הסיבות? מה היה רצונו מאתנו? וכי רצונו היה שנצטרך לפסוק לבד בענייני שידוכים?! הלא רצונו שנצליח, ואיך נדע מה הדבר הנכון, הרי לא תמיד יש למי לשאול?

נקדים להביא בזה דיבור קודש שיצא מפי הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זיע"א (אמרי פנחס שער אמת ואמונה, ד) בשם "תנא דבי אליהו" (זוטא, פ"ג): העושה עצמו לדבר אמת (כלומר, מדבק עצמו לדבר אמת),

ולמכאוב ואיני רוצה לחזור על טעות זו יותר... חרטה עמוקה זו בוראת מלאך, ואותו מלאך מסייע בידו להתחמק מאותה פרשה שהסתבך בה.

האדם חושש לומר שטעה, מפני שהוא רואה זאת כבושה. לא, **תודה שטעית ובוזה תברא מלאך, ואותו מלאך יסייע בידך באופן שמעולם לא העלית בדעתך.**

טעות לעולם חוזרת

נביא דוגמא לדבר, דוגמא כאובה ועדינה שאי אפשר להתחמק מלדבר עליה: יש מי שיש לו פרנסה מכניסה, אלא שאיננה כשרה בתכלית הכשרות. יתכן שאיננה כשרה מצד הלכות ממון, ויתכן שאיננה כשרה מצד שהיא גורמת לאנשים להתנהל בחייהם שלא כדת של תורה. למשל, הוא מוסר קורסים לבני אדם ללמדם דרך חיים, ולמען האמת אותה דרך חיים מובילה את בעליהם לאבדון במקום להובילם לחיי נצח. ביום אחד המחשבה מתחילה לחלחל במוחו – אולי המהלך שלי אינו נכון? אולי כל העסק שלי פסול? מיד הוא דוחה את המחשבה, שהרי היא מפחידה מאוד, כי אם יקבלנה, יצטרך לעזוב את פרנסתו ויישאר בעירום ובחוסר כל, ועוד זאת ינחל בזיונות, שהרי בנה מהלך שלם ונפנף בדגלה שנים הרבה, והנה עתה הוא צריך להודות שהיתה דרך פסולה.

אכן על זה נאמר יסוד זה, שאם לא יתן לפחד לנהלו, אלא יקום ויאמר **טעיתי ואני מתחרט, הקב"ה יסייע בידו**. אל לך לחשוש שתיפול על המים, כי לא על המים תיפול, אלא בזרועותיו של הקב"ה תיפול, והוא יביאך לחוף מבטחים ותעלה ותצליח מאוד

כשתפילתו תתקבל הוא יידבק אל האמת, וממילא ייבראו מלאכים שיסייעו לו לראות את האמת בבהירות.

אגב, זוהי הסיבה מה שרואים לפעמים אנשים שחיים בעקמומיות נוראית, והמחשבה חולפת במוחנו: איך יתכן שהאדם חי את כל חייו בטעות? איך יתכן שהוא כל-כך משוכנע בצדקת דרכו ולמען האמת הוא נכשל בעבירות חמורות? התשובה היא, שאף בלב אדם זה עצמו מתעוררת לפעמים ההרגשה האמיתית שהוא מטעה את עצמו, אבל הוא דוחה אותה על הסף משום שאינה עולה בקנה אחד עם הרגליו. וכיון שהוא דוחה את האמת מפני השקר נברא מלאך מכחש ומשקר שמסייע לו להמשיך לחיות בשקר, והוא בבחינת שקר גורר שקר.

עכ"פ הדבר הראשון שהאדם יכול לעשות כדי שלא ללכת שולל אחרי בלבולי היצר, הוא לדבק עצמו לאמת ככל האפשר ולקיים בעצמו לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר ובגלוי ומודה על האמת.

הדבר השני, על האדם להחדיר לעצמו במוחו, שבתורה כתוב להדיא מה הוא שקר ומה הוא אמת, וכפי שהלכות שבת מופיעות בתורה, ואם אין האדם יודע את הלכותיהן, הולך הוא אל מורה ההוראה שיודע אותן על בוריין ושואל אותו כדת מה לעשות. כן בענין ההשקפה, הכל כתוב בתורה, וכיון שהכל כתוב בתורה, אין האדם יכול לומר תיכף ומיד כשרואה שיש לו מניעות שבוודאי דבר מצוה הוא והמניעות מקורן

מוסרין לו מלאך שמדבר אמת, והעושה עצמו לכחש ולשקר, מוסרין לו מלאך שמכחש ומשקר.

הוי אומר: הסיבה שהאדם מבלבל כל כך בין אמת לשקר, עד שאינו יודע מה נכון בשבילו ומה אינו נכון, היא בגלל מעשיו שלו עצמו הבנויים על כחש ושקר, כי כשהאדם משוקע בשקר, ולמשל כשהוא מייפה את החפץ שהוא מעמיד למכירה מכל צדדיו למרות שהוא עצמו יודע שאינו כן, הוא בורא מלאך שמכחש ומשקר, ואותו מלאך מראה לו את כל העולם בצורה מעוותת.

ומידה טובה מרובה, כל פעם שהאדם מתגבר על יצרו ומציג את חפציו לרכים כפי שהם, בלי לכחש או לשקר, הוא בורא מלאך טוב, ואותו מלאך יתלווה אליו ויראה לו את האמת בכל אשר ילך. איזו מתנה נפלאה היא! מעתה כל פעם שיעמוד בפני צומת דרכים, תהיה לו בהירות נפלאה לראות מה הוא הדבר הנכון, וכשיעשה את הדבר הנכון, ייברא מזה עוד מלאך טוב, וכך לא יפול לשוחות עמוקות שאין יודעים איך לצאת מהן וחיינו יהיו שמחים ומאירים.

הדרך להינצל מטלפי היצר, היא שידבק האדם את עצמו לאמת. כל כמה שיוסיף לרבר אמת ולחשוב אמת, הוא יוסיף לברוא מלאכים אשר המה יסייעו לו לראות את האמת בבהירות ולא להכשל בדבר שקר. בנוסף לכך יש מהרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א שאמר שעל האדם להתפלל שינחה אותו בדרך אמת⁴, והיינו כאמור, כי

⁴ ראה 'אמרי פנחס' (שם) אות יז. וראה עוד שם שער סדר היום אות צג.

והדיין פסק לחובתו. שאל אותו הש"ך: מהיכן דנתני? אמר לו הדיין: עכשיו יצא ספר חדש ושמו ספר שפתי כהן (ש"ך), שם כתובה סברא זו ומשם דנתיך. אמר הש"ך: אני כתבתי ספר זה ולא זכור לי שכתבתי לסברא זו. פתחו את הספר וראו את הסברא כתובה שחור על גבי לבן. אמר הש"ך: מכאן למדתי שכשהאדם נמצא בפנים, אינו יכול לראות את האמת כי הוא קרוב אצל עצמו.

עכ"פ על האדם לדעת שכאשר ילך לשאול ליהודי חכם וירא ובר דעת שלמד חובת הלבבות וינק מחסידים ראשונים ומצדיקי אמת, יוכל הלה להעמידו על האמת.

הכלל הוא שלבד אי-אפשר, אך כשיתפלל האדם אל הקב"ה שינחה אותו בדרך אמת, ויזהר מעתה להרבות עכ"פ בדיבורי אמת ולמעט כמה שאפשר מדיבורי שקר, הקב"ה יסייע בידו למצוא את האמת. ועוד זאת יידע האדם שהשקר והאמת כתובים בתורה, וככל שירבה לשאול ולחפש את האמת, כי ילמד את הכתוב בתורה באותו אופן ממש שלומדים הלכות שבת וכדו', ואז יזכה לסייעתא דשמיא נפלאה לראות את האמת בבהירות.

בסטרא אחרא, אלא עליו לברר היטב אם הדבר שהוא עושה הוא שקר או אמת, ואם אכן יתברר לו שהוא אמת, יבין שהמניעות הן מצד הסטרא אחרא ועליו להתגבר עליהן, אך אם יתברר לו שהוא שקר, יבין שהקב"ה מונע אותו כדי להצילו מדבר עבירה.

וכיון שאין האדם הפשוט יכול לדעת

אם הדבר שהוא מבקש לעשות הוא אמת או שקר, שהרי בדרך כלל הוא משוקע בשקר, וכפי שרואים לדאבוננו שעל כל דבר שקר, יקומו אנשים ויאמרו שהוא אמת, לכן הוא מחויב להיוועץ מאנשי אמת יראי אלוקים. וכן קיבלנו מוותיקי החסידים, שגם כשאי-אפשר לשאול בעצת צדיק הדור, אפשר להיוועץ ביהודי ירא ושלם בר דעת המכיר את השואל מלגאו ומלבר.

תורה לא בשמים היא

עלינו להבין שאין צריך בשביל זה רוח הקודש, שהרי לאו תורה שבשמים היא, אלא תורה שבארץ היא, וככל שאלה של איסור והיתר. ומה שאין האדם יכול לפשוט לעצמו את שאלותיו, הוא מפני שהוא נמצא בפנים ואדם קרוב אצל עצמו. צאו וראו את המסופר על הש"ך שתבעוהו לדין תורה

יום שני פרשת אמור – פסח שני – ו"ד אייר ה'תשפ"א

מהות ההתקשרות לרבי שמעון בר יוחאי

כאשר כל אחד נמצא במקום אחר, ועל ידי צמצום הזמן כאשר כל אחד נמצא בדור אחר, ועל ידי צמצום הנפש כאשר כל אחד נמצא בגוף אחר, כל אחד ונפשו המיוחדת לו, כל אחד והתכונות המיוחדות לו.

הוא אומר: בזה העולם יתכן שייפגשו שני בני אדם החרדים לדבר ה', ולא ימצאו עניין משותף ביניהם. כל אחד מהם מדבר בשפה אחרת, כל אחד מתעניין בדברים אחרים, ולכל אחד תכונות אחרות ודעות אחרות כי כשם שפרצופיהן אינם שוים כך דעותיהן אינן שוות.

אכן התורה שניתנה לישראל במתנה, דומה במהותה לְדָבָק, כי יש בכוחה לחזק ולדבק את נשמות ישראל, ולא באופן חיצוני כפי שמדביקים היום שני חלקים שונים זה לזה, אלא באופן פנימי מאוד. כשהאדם לומד תורה ונשמתו חוזרת ומתקרבת לשורשה, באופן ממילא הפירוד שבינה לבין שאר הנשמות, הולך וקטן.

צמצומי הגשם שבדרך כלל מפרידים בינו לבין אחרים, וכגון מה שאינו סובל איך פלוני מתנהג כך ופלוני מתפלל כך, והוא נעשה בגלל כן בכעס ובשנאה עליהם, עד שהוא מרגיש שהוא רוצה לומר להם כפי שאברהם אמר ללוט: הפרדו נא מעלי, חפשו לכם מנין אחר להתפלל בו ולא תרגיזוני יותר. כל אותם צמצומים מקורם בחומר שמכניס את האדם במסגר כלשון הכתוב

משה קיבל תורה מסיני

בהכיננו את עצמנו לקראת יום שמחת רשב"י, הזמן גרמא להתבונן בשייכות של כל נשמת ישראל לרבי שמעון. הן מדובר בשייכות עמוקה ואמיתית, וראוי להתבונן בה כדי להבינה ולו במעט.

הנה בתורה אנו מוצאים שהקשר בין הרב לתלמידו הוא קשר אמיץ מאוד, וכך מתחיל פרקי אבות: "משה קיבל תורה מסיני". הקב"ה היה הרב ומשה התלמיד. אחר-כך נעשה משה הרב "ומסרה ליהושע". וכן הלאה "יהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה". סדר מסודר הוא איך התורה עוברת מדור לדור על ידי מעתיקי השמועה.

והנה יכולים היינו להבין שמדובר בענין טכני בלבד, שכן דור הולך ודור בא, וצריך שיהיה מי שיעביר את התורה לדור החדש. אולם לפי האמת הוא ענין הרבה יותר עמוק, ועצה עמוקה הוא מפי מסבב כל הסיבות שהתורה תימסר מרב לתלמיד דווקא, כי כך הנשמות שבות להתחבר זו עם זו.

שורש כל הנשמות אחד

הן ידוע ששורש כל הנשמות כולן אחד הוא וכולן חצובות מתחת כסא הכבוד, אלא שברדתן לזה העולם שהוא גשמי, הן מתפרדות ומתחלקות על ידי צמצום המקום

הוא מתדבק במשה שמסר לו את התורה, ועל ידי משה הוא מתדבק בהקב"ה רבו של משה.

אמנם בסופו של דבר ירגיש האדם שהוא מקבל את חיותו מהקב"ה, אבל הדרך להרגיש כך עוברת תמיד מהרב, כי בלי הרב לא היה האדם מרגיש מעולם שהוא מקבל את חיותו מהקב"ה, וכיון שהרב המשיך לו את חיותו מנותן התורה, לפיכך נעשה התלמיד קשור לרב בקשר אמין מאוד. וכל כמה שהתלמיד מוסיף להבין זאת, הוא נעשה יותר קשור לרב, וקשר זה אמיתי מאוד, והוא מוסיף כח ברבו להשפיע עליו, כי הוא כמו אבר מאברי רבו וככל שהוא קשור אליו הוא מקבל כח להשפיע עליו.

גומע ברידער קענען פועל'ן

סוד היה עובר אצל חסידים שגוטע ברידער [רעים דבקים מאחים] יכולים לפעול טוב אחד לשני. סוד על-פי קבלה היה זה, סוד אמיתי. כי כשאחים ורעים אוהבים זה לזה באהבה אמיתית, זאת על ידי שכל אחד נותן לשני ומחזקו בכל מיני חיזוק, נופלים המחיצות המזויפות שביניהם, ואז ממילא הם יכולים להשפיע זה לזה. זה היה הסוד: כשגוטע ברידער יצליחו להסיר את המחיצות שביניהם, אז כפי שהאדם יכול להכניס חיות בעצמו ובאברי גופו, כן יוכלו המה להכניס חיות זה אצל זה.

כעין זה פירש האדמו"ר רבי אברהם מסטריקוב זיע"א מה שנאמר בפרשת שלח "ויקרא משה להושע בן נון יהושע", ופירש רש"י: "התפלל עליו י-ה יושיעך מעצת מרגלים". כי הנה השאלה נשאלת מדוע לא התפלל גם על שאר המרגלים שיינצלו מעצה

"הוציאה ממסגר נפשי", ולכן כשהאדם לומד תורה, היות שהוא מתקרב לשורשו, כל אותם דברים שגרמו לו עד עכשיו לראות את עצמו שונה מאחרים, מיטשטשים והולכים, ואז הוא מתחיל לראות שהוא והם אחד הוא. ואכן לו יצויר שכל בני ישראל מדבקים עצמם בתורה לגמרי, היה חילוקי הנשמות מתבטל, ולא זו בלבד שהיה נעשה התיקון השלם, אלא העולם הגשמי אף היה מתבטל. הן אפילו לאחרי ביאת המשיח העולם הגשמי עדיין יהיה קיים והיו חילוקי נשמות, שהרי יהיו אז כהנים לויים וישראלים. אך לא יצויר שהיה כולם מתדבקים לגמרי בתורה, כי אז לא היה נשאר שום חילוק בין הנשמות.

חיבור נשמות הרב והתלמיד

כעת נבין בענין הרב והתלמיד, שעל ידי שהרב משפיע מתורתו לתלמידו, נעשה קשר הדוק בין נשמותיהם, קשר עמוק של אהבה, וכפי שמבואר הרבה בספרי החסידות בדברים בענין התקשרות לצדיקים, שבלב התלמיד מתעוררת אהבה גדולה לרב, זאת מפני שהוא מרגיש שהוא מקבל את חיותו מרבו והוא נמשך אחריו.

אמור מעתה: בעוד בתחילה דיברנו בענין ההתדבקות לתורה באופן כללי, שכאשר בני האדם מתדבקים בה הפירוד ביניהם מתבטל, הרי שכעת אנו מדברים באופן פרטי כאשר הרב מחיה את תלמידו שאז מתחברים שתי הנשמות זו בזו ואומר לדבק טוב. וכיון שהתלמיד מתדבק ברבו, ורבו ברבו, והוא ברבו שלו, נמצא שבסוף כולם נעשים דבוקים זה בזה עד לנותן התורה שהיה רבו של משה. ולמשל, כשהאדם לומד את פסוקי התורה בחיות,

ידו מתחת ידו, אמר: אם כן אוכל להתפלל עליך שלא תיכשל בעצת מרגלים.

הרבי הוא גוטער ברודער אמיתי

על הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל מסופר שבתחילת דרכו מיאן להקשיב להצעות משרת הרבנות בקהילות ישראל. לאחר שמעריציו לחצו עליו קם ונסע לרבו הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב זיע"א בלוויית חותנו הרה"ח רבי משה ברייטמאן ע"ה. בהיכנסם יחד לקודש פנימה והציעו לפניו השאלה, השיב הרה"ק מיד בחיוב. הגיב על כך חותנו, אבל חתני איננו רוצה בכל העניין. שאל אותו הרה"ק: "מאיר'ל, למה אינך רוצה?" השיב רבי מאיר: "אינני צריך לעולם", בהתכווננו שיש לו ב"ה פרנסה בהרחבה. השיבו רבו: "אבער די וועלט דארף דיר" [אבל העולם צריך לך], שאל ר' מאיר: "וכי רבנות לעמבערג מצפה לי?" אמר לו רבו: "אם לא לעמבערג, יהיה סמוך ללעמבערג". וכך הוה, לא עבר שבוע וחצי וכבר באה משלחת מהעיריה גלינא הסמוכה ללעמבערג. נסע לרבו והביע בפניו את התפעלותו על רוח הקודש שהופיע בבית מדרשו. הגיב לו רבו: לא! דאס קענען גוטע ברידער אויך [את זאת יכולים גם אחים ורעים לפעול]. באותו מעמד היה נוכח גם המשב"ק רבי צבי הירש ראפיפארט ז"ל⁵, ושאל בדרך בדיחותא: אם כן מי שצריך לישועה יגיש ענינו לחבירו הטוב להתברך על ידו בלב שלם ואז ברכותיו יתקיימו, כפי שהרבי אומר, ולא יהיה עוד צורך בטלטולים מרובים ובטירחה יתירה כדי לבוא

זו. ובתרגום יונתן נמצאת תשובה לשאלה זו, וזה לשון התרגום: "וכדי חמא משה ענותנותיה, קרא משה להושע בר נון יהושע". פירוש: כאשר ראה משה את ענותנותו של הושע, אזי קרא לו יהושע לאמור י-ה יושיעך מעצת מרגלים.

פירש האדמו"ר מסטריקוב: אין זה סתם ענין של ענוה, אלא ענינו שכדי שתהיה השפעה לתפילת הרב על תלמידו, צריך התלמיד שיקטין עצמו בפני הרב ויתקשר אליו עד שתהיה ביניהם התקשרות נפש בנפש. כשמשה רבינו ראה את יהושע מקטין עצמו לפניו, הבין שעליו יוכל להשפיע, לכן התפלל עליו שיינצל מעצת מרגלים, מה שאין כן שאר המרגלים שלא הקטינו עצמם כמותו.

בדרך משל: יש לך מגיד שיעור שיש לו שלושים תלמידים, כמה מהם יושבים ומציירים ציורים, כמה מהם מביטים על השעון בכל עת לראות כמה זמן נשאר לסוף השיעור, יש מי שמכין את הקפה למגיד שיעור, ויש מי שמבין כל מילה שניה מדברי המגיד שיעור. אך יש תלמיד אחד שמקבל בשקיקה כל מילה היוצאת מהמגיד שיעור והוא מרגיש שכל כח הבנתו קיבל ממנו. כל כמה שהתלמיד מקבל יותר מרבו, כך הוא נעשה יותר קשור אליו, ואפילו לאחר עשרים שנה ימשיך להיות עמו בקשר כי לא יוכל להתנתק ממקור חיותו, וכשהתלמיד מרגיש כך, מוסרות המחיצות בינו לבין רבו, וממילא יכול רבו להתפלל עליו. משה רבינו ראה על יהושע שהוא מקבל אמיתי ולא מש

⁵ הבא על החתום על מכתבי קודש של הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זי"ע.

עד כמה הנשמות קשורות זו בזו. כששת נשמות קשורות זו בזו, יכול האחד להתפלל על השני ולהמשיך לו ישועה⁶. אלא שכדי שייווצר קשר אמיתי בין שתי נשמות, מוכרח הדבר שיהיה האחד משפיע והשני מקבל, כי הקשר העמוק והאמיתי נעשה רק כשהתלמיד מקטין עצמו לרבו ומרגיש שאת כל חיותו הוא מקבל ממנו. וכפי שאמרו

לאדמו"רים כדי להיוושע בעניינים גשמיים. השיבו הרה"ק: כדי להיעשות חבר וידיד נאמן עד לברך אותו בלב שלם, באופן שיתקיימו הברכות, מוכרחים להגיע לאהבת ישראל אמיתית, ובכדי לבוא למדריגה כזאת צריכים מקודם להיעשות רבי. רעיון עמוק הוא עד מאוד. הרה"ק מטשארטקוב נתכוון לומר בזה שהכל תלוי

⁶ כיום יש כעין זה שיטת טיפול שנקראת "מוח אחד", שבה המטפל מתקשר למוחו של המטופל ומשנה בו מהלכי מחשבה, אך היא יונקת מאחוריים דקדושה. היו כמה אנשים שהרגישו שיש בקדושה כח כזה וגמרו ואמר להשתמש בו בשביל לטפל באחרים.

כעין זה הוא גם בשאר שיטות הטיפול הקיימות בימינו. לא אחת אנשים מבקשים לדעת מה היא הגישה הנכונה על-פי התורה לכל אותן השיטות. והתשובה היא, ממה נפשך: אותן שיטות שאין מקורן בתורה, הרי הן שטויות והבלים, ולפעמים אף גרוע מאלה, שהרי אין מפטמות את האדם בדברי כפירה ובחוסר אמונה וכן הלאה. ואותן שיטות שמניבות תוצאות, הלא הן מופיעות בתורה. ואכן יתכן הרבה פעמים שהמטפל למד חלק מסוים בתורה והוא עצמו לא חלי ולא מרגיש שהוא משתמש בו לעזור לאחרים להיחלץ ממכלאות נפשם.

ראו נא כמה מטפלים עוזרים לאנשים על ידי שמקשיבים להם בקשב רב. הם למדו איך להקשיב למטופל, להראות לו שהם מבינים אותו, ולהעניק לו אווירה טובה ונעימה כדי שייפתח בפניהם ולאט לאט להציף את הקושי שלו ממעמקים.

הנה מה רע בשיטה זו? הרי זה מה שצריך לעשות. המטפל עושה נכונה, וזה יעבוד, כי כך אמרה התורה שדבר זה פועל את פעולתו.

וכן הוא לענין שאר שיטות. כל השיטות האמיתיות שמניבות תוצאות, לאו כוחות אחרים הן עד שנצטרך לתלותן בחכמה בנויים. אלא דברים הכתובים בתורה הן, רק שהם כתובים ברמזיה וצריך לדעת איך ללמוד אותם כראוי כדי שנוכל לעשות בהם שימוש. אבל סוף כל סוף אין שיטה אחרת המועילה חוץ משיטת התורה.

ראוי להדגיש זאת, כי יש ואנשים שואלים: היתכן? פלוני למד עד כה את מקורות התורה ולא הרגיש שום טעם ברוחניות. והנה הלך למטפל והנה נפתח לו עולם חדש של רוחניות. הוא לומד ומתפלל ומרגיש קרבת אלוקים. השאלה המקננת במוחם של השואלים היא: חשבנו שרק התורה יכולה לספק לאדם את צרכי נפשו, וכאן נתגלה לנו שאינו כן, שהרי פלוני ניסה להשתמש במהלכי התורה ולא עלה בידו, וכיון שפנה למטפלים, הדבר הצליח לו.

אכן אחת מהתשובות היא, על פי מה שאמרו חז"ל (תענית, ח, א) אם ראת תלמיד שלימודו קשה עליו כברזל, מפני רבו שלא הסביר לו פנים. הוי אומר: יתכן שהתלמיד מצדו השקיע את כל כולו כדי להצליח בלימודו, אלא שלא היה לו הרב הנכון שיוכל להסביר לו פנים. ובכן, יתכן שברכות הימים המטפל יהיה לו לאדם לרב נכון בתחום מסוים שבו לא היה לו רב שהסביר לו פנים וכעת ילמד אותו איך להתייחס נכונה אל אותו דבר שמעיק לו על לבו מילדותו.

ונדגיש שוב: כל זאת בתנאי שהוא בדרך התורה, כי אלמלא כן מוטב שייקרא שוטה כל ימיו ולא ייקרא רשע שעה אחת לפני המקום. אך כאמור, פעמים הרבה הטיפול עולה בקנה אחד עם דרך התורה, ומצליחים על ידו להסיר קנאה או כעס מן הלב, אם כי נותנים להם שמות מודרניים עם אותיות לועזיות, אבל היינו הך, ותפקיד גדול הוא, כי הוא מועיל לקרב נשמות לשורשם.

שנאמר קודם לכן בפרשת ואהבת, יתקיים בו ואספת דגנך ותרושך ויצהרך. אך עדיין אינו מרגיש כל זאת בלבו, ורק הרב המשפיע עליו יכול להחזיר פרשת קריאת שמע בלבו עד שיתחיל להרגישו ממש. כשיתחבר לרבו, הוא ירגיש את שייכות נשמתו לאותו רב, וממילא ירגיש את שייכותו וחיבורו להקב"ה, כי הרב רק לימדו עד כמה הקב"ה אוהב אותו.

ובכן, על ידי גילוי זה שהתנא האלוקי רשב"י הביא לכל מילה בתורה בהסבירו מה נקרא יהודי, יצק רשב"י דבש על כל אות מאותיות התורה. אם יהיה האיש עובד ובעל מדרגה ופרוש מהבלי העולם הזה, הלא ימצא מטעמים נחמדים כל-כך בתורת רשב"י ותיקוד אשו בקרבו באהבתו יתברך. ואם עדיין לא יהיה האיש במדרגה זו, הלא רשב"י הוריד את האור אפילו לפחותים. ואפילו לא יהיה לאדם שום שייכות לפנימיות התורה, להבין את סדר העולמות ואת טעמי המצוות על פי פנימיות התורה, הלא גילה לו רשב"י מה נקרא יהודי. עלה בידי רשב"י בגודל קדושתו, להוריד את אורו הגדול לכל יהודי באשר הוא שם, וכך הוא ספר הזוה"ק הבלול מדברי אגדה שכל אחד יכול להבין עכ"פ את פירוש המילות שלהם, עם דברי קבלה העמוקים מאוד מאוד.

רחימותא דרחים קוב"ה לישראל

זה שאנו יכולים היום לבטא את אהבה הגדולה שיש להקב"ה לבניו, הלא נזקף הוא לזכות הזוה"ק. וכך איתא בזוה"ק (פרשת שמות): אלמלי הווי ידעין בני נשא, רחימותא דרחים קב"ה לישראל, הווי שאגינ ככפיריא למרדף אבתריה [אם בני אדם היו יודעים

חז"ל שהגם שהאב נתן לבנו את גופו, צריך הבן להחזיר את אבידת רבו קודם לאבידת אביו, כי רבו מביאו לחיי העולם הבא ונתן לו מבט נכון בתורה, מבט נכון ביהדות, הסתכלות אמיתית על שבת קודש, על יראת שמים, ומפני כך הוא מרגיש קשור אליו עד מאוד.

הנהה ככל שיוסיפו דברי תורתו של הרב לחזור יותר עמוק בלבו ומוחו של התלמיד, כך ילך הקשר עם תלמידו ויתחזק, כי ירגיש שדברי הרב מדברים לנשמתו ומחיים אותו פשוטו כמשמעו. יכולים לראות זאת לפעמים, בדרך משל, כאשר יש לרב 'חוש הומור', שעל ידי זה מתעוררים בתלמידו הרגשים של שמחה ותענוג, וכשמוחו ולבו נפתחים לרווחה, דברי התורה חודרים בהם עמוק עמוק. וכבר אמרו כן חז"ל על רבה שהיה פותח את שיעורו במילתא דבדיחותא כדי לפתוח את לב תלמידיו באופן שדברי תורתו יחדרו לאחר מכן עד לשיתין.

אור היקוד הם יוקדים

עד כאן ההקדמה, ומכאן – נקפוץ אל תוך מדורת אש ל"ג בעומר, אשו של רבי שמעון בר יוחאי.

בני ישראל יודעים שהתורה היא חייהם ואורך ימיהם, היא הכל בשבילם, היא הצלחתם בגשמיות וברוחניות, והיא מקור לכל שפע שיכול להגיע אליהם בזה ובכא.

כשאדם אומר ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך, הוא יודע שאם יעשה כן, טוב יהיה לו בעולם הזה ויתארכו ימיו בעולם הבא. וכן כשהוא אומר והיה אם שמוע תשמעו, הוא יודע שאם יקיים מה

יהודי מתייחס מאז אל ה"מאור ושמש" כאל רבו, שהרי הוא זה שהאיר את חיו, בזכותו יש לו רוחניות ובזכותו יש לו גשמיות, ועורך סעודה בכל שנה ביומא דהילולא שלו.

זה נקרא רב! הלא דיבורי התורה כתובים בפרשת משפטים, אבל צריך היה לרבינו ה"מאור ושמש" שיצוק דבש על כל אות מאותיות הפסוק ויגלה את הפירוש הטמון בו.

רשב"י הגיע והסביר כל מצוה שבתורה באופן כזה, במתיקות כזאת, לראות איך המצוות פועלות ואיך הן מדברות לכל אחד ואחד. שיבין את חשיבותו, שיבין את גדלותו, שיבין שאין כדאי לו להתלכך נשמה גדולה כזו...

הם ושלום שתשתכח תורה מישראל

זהו רבי שמעון! השואל אתה איזו שייכות יש לך לרבי שמעון? הלא כל חיזוק שיש לו בדורותנו, מקורו ברבי שמעון, וכן הוא להדיא בגמרא שרבי שמעון פעל באמירתו "חס ושלום שתשתכח תורה מישראל", שיתעוררו לבותיהם של ישראל בכל דור ודור ויתלהבו לכבודו יתברך.

הגעו עצמכם! היתכן בדור חשוך כזה להחזיק את עצמנו בחום ובחיות?! הלא כשמסתכלים על אלו שאינם עוסקים כלל בתורת רשב"י רואים איך בקושי רב יש להם איזו שייכות לתורת ה'. הם אמנם באים לבית הכנסת להראות נוכחות ואף שומרים את השבת, אבל הכל נעשה בקרירות וביבשות העצמות. אמנם כן, היתכן שבדור קר מזג כזה יהיו עדיין בני אדם שיתלהבו בקדושת השבת ונפשם תוקד כיקוד אש בקיימם מצוה ממצוות ה'?! הלא מפליא לעשות הוא. אכן

האהבה שאוהב הקב"ה לישראל, היו שואגים כאריות לרדוף אחריו להתדבק בו]. וכן כל היסודות שאנו מכירים מספרי החסידות, כולם נובעים ממקור קדוש זה.

כוחו של הרב לצמצם דיבורי תורה קדושים כאלה ולהוציאם באופנים כאלה שהיהודי הפשוט יוכל להבינם ויתלהב מהם, גורם לכך שהיהודי הפשוט יוכל ליטול חיות. הן זהו עבודת הרב המוסר את התורה לתלמידיו, וכרש"י ובעלי התוספות בשעתם. האדם יודע עד כמה גדול מעלתו של דף גמרא, אך אינו יודע מה לעשות שהרי אינו מבין מה כתוב בדברי הגמרא. מגיעים רש"י ותוספות ומסבירים אותם בכזה מתיקות, בכזה חיות. מעתה ירגיש האדם שהגמרא מדברת אליו, מה שלא הרגיש כן בתחילה. זה נקרא רב.

וכשהאדם מוצא ספר חסידי שמתייחס למצבו הפנימי ואומר: אל תתייאש! יש סוגיא בתורה שעוסקת במצבך, והוא חוזר על דיבורים אלו שוב ושוב ונוטל מהם חיות ומשנה דרכיו. וכפי שהיה באחד מן המקשיבים ששמע את דברי ה"מאור ושמש" בביאור הפסוק: "ועברתם את ה' אלוקיכם וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך", כי הנה יש לתמוה מה זה שפתח בלשון רבים "ועברתם" וסיים בלשון יחיד "וברך את לחמך וגו'", ביאר ה"מאור ושמש" שכוננת התורה שאם יקפיד האדם להתפלל במנין איזוהי עבודה שבלב זו תפילה, הקב"ה יברך את לחמו ואת מימיו. כששמע כזאת, שינה אותו יהודי את סדר יומו לגמרי כדי שיוכל להתפלל שלוש פעמים ביום במנין, ומיני אז נפתחו לו אוצרות השפע ואינו יודע מחסור. אותו

והוצרך לעצה טובה בענין שלום בית, לא היה מוצא מעתה תועלת ברבו זה, ומעתה הוצרך ללכת לרב אחר אשר הוא זה שהעמידו על מקומו. וכמו כן בהמשך חייו כשהוצרך לדעת איך אפשר להשאר יהודי חסידי כשעובדים על המחיה ועל הכלכלה, הוצרך לרב אחר. נמצא שחיותו בהמשך הגיעה ממקומות אחרים, פעם לקחה ממקור זה ופעם לקחה ממקור אחר, והיות שלקח את חיותו ממקורות שונים, אינו מרגיש מעתה שיש לו רב מסוים שממנו כל חיותו, כי המקורות מתחלפים.

לו חכמה ישבילו זאת

אולם אצל החסידים הקפידו להצמד לרב מסוים שממנו יונקים את כל החיות. אין רוקדים על עשר חתונות, כי כשעושים כן, אין זוכים לאותו קשר הדוק שבין הרב לתלמיד, וממילא אין יכולים לזכות לכל אותו שפע שמגיע מן הרב לתלמיד.

אתה שואל את האדם איזה ספר חסידי הוא לומד, והוא עונה שאינו יודע. הוא אמנם קורא עלונים שונים המלקטים מכל הבא ליד, אך מעולם לא למד ספר אחד מהחל ועד כלה להתחבר לאותו צדיק ולמשמש בדבריו למצוא בהם כל מיני טעם. בשום יארצייט אינו מרגיש שזה רבו, עד שייחשב לו אותו יום כיום שמחה והשתטחות. כי הכל אצלו רק לפי הרוח הנושבת ברחוב. אם כולם נוסעים לציון פלוני גם הוא נוסע. מה השייכות שלך לאותו צדיק? איני יודע, אך שמעתי שאפשר לפעול שם ישועות, ובמקרה אני זקוק עכשיו לישועה, לכן אני נוסע...

לא זהו הכח הגלום בקשר שבין הרב

רשב"י הוא זה שפעל לנו כזאת. איננו קולטים זאת, אבל זהו האמת, שהרי כל דיבור וכל יסוד שנמצאים בירדנו מספרי הצדיקים, מקורו בתורת רשב"י.

רב שכל חכמתו הימנו

לכשנתבונן נראה דבר פלא, אם יהיה לו לאדם בצעירותו, כגון בתקופת בחרותו בישיבה קטנה, איזה רב שהוא קונה ממנו רוב חכמה, הגם שבשעתו יהיה להוט אחריו ואף יזכור את אהבת נעוריו בעת חתונתו ויזמינו בהזמנה אישית ואף ירקוד אתו בריקוד נלהב כאשר הוא העמידו על רגליו, ככל שיעבור הזמן והטרדות יתגברו עליו ויזדקק לחיזוקים אחרים בתורה כדי להחזיק את עצמו בחיים בתור בעל הבית בעמיו, הרגשותיו לא יהיו עוד כלפי רבו זה כפי שהיו בתחילה, ואע"פ שעדיין יזכור אותו ויזמינו לשמחותיו, לא יהיה זה כי אם בגדר זכרון בעלמא.

ובכן, מהו הדבר שנשתנה אצלו? התשובה היא שמה שנשתנה הוא חלקו בתורה, כך שמהיום הוא זקוק לדברי תורה אחרים. בתור בחור היה לו הדבר החשוב ביותר להבין פשט בתוספות, ואם עד שהגיע למגיד שיעור זה, לא זכה להבין פשט בתוספות וכמעט שנתייאש והלך לו, הרי שבהגיעו למגיד שיעור זה, הלה הראה לו פנים מאירות ושוחקות, והודות לסבלנותו, התחיל להבין פשט בתוספות ונעשה מהמובחרים בישיבה. בטוח היה מאז שזה האיש שהשלים לו את כל צרכי נפשו, שהרי בזכותו זכה להצליח בישיבה ולקבל בבוא העת שידוך טוב.

אך לאחר מכן, כשבנה את ביתו

מרבי שמעון, אחר כך סגרו את הספר, ורק כעבור שנה לקראת ל"ג בעומר שבו ופתחו את הספר למצוא איזה חיזוק לרבע שעה, ומיד המשיכו בדרכם. הם לא התקשרו אף פעם עמו להחשיבו כרב.

ער קען מיר און איך קען אים

תורת רשב"י מלווה את האדם החל מהרגע הראשון שהוא בא לעולם, ועד סוף ימיו ואפילו בעולם האמת. רבי שמעון הלא הסביר כל חלק מחלקי התורה. כל כתבי האריז"ל, כל ספרי החסידות הבאין אחריהם המאירים כל מין יצר השייך בעולם ומזהירים כל מצוה ממצוות ה', כולם מקורם ברשב"י שגילה את פנימיות התורה.

יש מי ששמע בילדותו טעם מצות לולב מהמלמד שלו, וכשגדל שמע טעמים יותר עמוקים על-פי קבלה מרב אחר שמצא לו. בעקבות כך עזב את מלמדו הראשון, כי הרגיש שאינו זקוק לו יותר, שהרי עכשיו מצא רב המתאים למידתו... מדוע אבל עזבת את רבי שמעון כשזקנת? מדוע עזבת את הדרך כפי שרבי שמעון מסביר את התורה? הלא דבריו נובעים כמעייין ואין להם גבול! יש לו תלמידים ותלמידי תלמידים. הן לכל קושי שנמצא בעולם נמצא תשובה ופתרון בספרי החסידות. האמן נא שרבי שמעון הוא רבם של כל רבותינו. כך הרגישו הצדיקים בכל הדורות, כך היו אומרים במילים מפורשות, וכך היו מתייחסים לל"ג בעומר כיום חג.

וכיון שזהו רבם בוודאי אפשר לפעול ביום זה, כי יש לנו שייכות עמו, ומעין מקצת דמקצת ממה שאמרו הצדיקים "ער קען מיר און איך קען אים" [הוא מכיר אותי ואני מכיר

לתלמידי. אם תבחר לך צדיק אמת שיתלוה אליך כשאתה בן חמש וכשאתה בן חמש עשרה, כשאתה בן עשרים וחמש וכשאתה בן שלושים וחמש, תתחבר לאותו צדיק והוא יהיה לך לרב שממנו תינזק את חיותך לעולמי עד.

לא מפני שאינו מחזיק מצדיקים אחרים ח"ו אינו פונה אליהם, אלא להיפך, מפני שהוא מחזיק מהם ומבין את גודל ערכם, לכן הוא נשאר במקומו ושואב ממנו חיותו, ולומד את הספרים השייכים לאותו מקום, ונוסע לקברי הצדיקים של אותו מקום. סופו של דבר, אינו מתהלך כמבולבל, שהרי הוא יודע מהיכן הוא יונק את חיותו. אזי הצדיקים יכולים להשפיע לו טובה וסייע בעדו, ודבר זה אין לו הפסק כפי שאמרו הצדיקים שבעיקר צריך האדם לצדיק בשביל העולם העליון.

המחובר לטהור טהור

וכבר כתב בספה"ק "תפארת שלמה" (פרשת צו) בענין מה ששנינו במסכת זבחים שהעור והטלפיים והקרניים לבדם אינם עולין על המזבח, אך עם לא פירשו עדיין מן הגוף, הם עולים יחד עם הגוף. זה בא לרמז שאף אם האדם עצמו מחמת מעשיו אינו ראוי לעליה, כל שהוא מחובר לצדיק הוא עולה עמו כי כל המחובר לטהור טהור.

כל שהיה קשור לאותו צדיק וינזק ממנו את חיותו, והיה נהיר ובהיר לו בכל עת שהוא מחובר להקב"ה דרך צינור זה, הוא זוכה לעליה יחד עם הצדיק.

הסיבה שרבים אינם מרגישים שייכות לרבי שמעון, היא מפני שהפסיקו ללמוד תורת רבי שמעון. פעם שמעו יסוד אחד

אותו], שהרי ממנו אנו חיים.

בין התקשרות אמיתית למוזוייפת

אינן לנו להסתכל על ההתקשרות לרבי שמעון כדבר זול שאפשר לעשותו על ידי נדבת ח"י רוטל וכדו'. לא יתכן שבמשך כל השנה כולה יסיח את דעתו מרבי שמעון, ורק בהגיע ל"ג בעומר כשירצה להרגיש שייכות עמו, ידחוף עצמו בתוך המערה ויאמר שם כמה שורות בספר הזוהר ובכך ייצא ידי חובתו.

מי שעושה כן, סימן הוא שהוא מרגיש שעליו למצוא שייכות עם רבי שמעון, אך אינו יכול למששה כי הוא רחוק ממנה. דומה הוא לאותו חסיד שמשוקע בעסקיו ואין לו לא תורה ולא תפילה ולא עבודת ה', ואחת לשלוש שנים הוא בא אל רבו, וכדי שלא ירגיש שם כנטע זר, הוא תורם ביד נדיבה כדי

ששמו יופיע בחדר הקפה וכדו' ויתנו לו מקום של כבוד.

הלא חסיד זה אינו מרגיש שום שייכות. ומאידך, אותו חסיד שצועד בבטחה בדרכו של אותו צדיק ודברי תורתו משמשים אותו כתמרורים בכל אשר הוא פונה, כי הוא כשרק דורך על מפתן בית מדרשו, הוא מרגיש תיכף ומיד שזהו מקור חיותו, וזאת למרות שאין לו מה לתרום לבית המדרש.

מי שיודע ומבין את עומק הקשר שבין התלמיד לרבי, יהיה נזהר מטבע הדברים ללמוד כל השנה את תורת רשב"י ולמשמש בה תדיר, וממילא כשיגיע יום ל"ג בעומר, לא יצטרך לשום חיזוק. הוא יוכל להמשיך בסדרי לימודו כרגיל עד יום ל"ג בעומר, וביום ל"ג בעומר יתלהב כמו מעצמו, שהרי הוא יודע ומרגיש שזהו רבו ושמןו הוא יונק את חיותו...

יום שלישי פרשת אמור – ט"ו אייר ה'תשפ"א

אור תורתו של רבי שמעון בר יוחאי

לגולה עמוקות בדין

נשני אלוקים את כל עמלי (בראשית מא, נא), אזי הקב"ה ברוב רחמיו מגלה נ' שערי בינה שהוא ראשי תיבות בש"ן, ואזי הדינים נמתקים. ע"כ.

אכן רשב"י גילה את סודות התורה, ולכן הוא יכול לפטור את כל העולם כולו מן הדין. וכן אנו מוצאים פעמים הרבה בזהר שלרבי שמעון היה כח כביר להכרית את המקטרגים. כל פעם שהשטן ביקש להפוך את העולם על פיו, נעמד כנגדו רבי שמעון ועיכב בעדו.

ואנכי לא בן עמדי

אולם הרה"ק מקאמארא הוסיף שם דברים, וזה לשונו: והנה הבנתי מדברי קדשו של אחי הנ"ל, שדוקא על ידי פנימיות התורה נמתקים הדינים, ואנכי לא בן עמדי, רק כשיתחדש איזה דבר בגמרא ופוסקים גם כן הדינים נמתקים, והיינו מטעמא דידוע דאורייתא מגבורה עלאה קא נפקי, והיינו מבינה, ושם דינים נמתקים בשרשם. והנה כשאדם מחדש איזה דבר, הוא בחינת בינה, שהבין עכשיו דבר שלא היה מביין מקודם, ונמתקים על ידי זה הדינים מישראל. כמה נפלאים דברי הרה"ק

להרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א המכונה 'שר בית הזוהר' היה אח ושמו הרה"ק רבי אלכסנדר סנדר מקאמארא זיע"א אבי הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארא זיע"א, והיו שני האחים הקדושים מרבים לעסוק בתורתו של רשב"י הלא היא פנימיות התורה, ובה סללו דרך בעבודה לצאצאיהם אחריהם לבית זידיטשוב וקאמארא.

והנה בספר "זכרון דברים" להרה"ק רבי אלכסנדר סנדר מקאמארא⁷ (ד"ה משה) מצינו יסוד נפלא, וזה לשונו: נראה על פי אשר שמעתי אחד קדוש מדבר, הוא הרב הגדול מו"ה שמעון אשכנזי מדאברמיל⁸ פירש על מה שנאמר בפייט "לגולה עמוקות בדין", היינו כשהקב"ה רואה ח"ו שדינים מתגברים על ישראל, הוא מתחיל לגלות רזין דאורייתא והדינים בטלין.

ואמר אחי הרב הקדוש מוהר"צ [מזידיטשוב זי"ע] ואת גולן כבשן למנשי (דברים ד, מג), כלומר - אם רואה הקב"ה שהשטן מתחיל לנטות כלומר להשכיח זכותן של ישראל, ויהיה פירוש למנשה כמו

⁷ גדול בתורה בנגלה ובנסתר, בנו הרה"ק רבי יצחק אייזיק זי"ע העיד עליו שהיה לו לב שורף לעבודת השי"ת. מתלמידי ה'חזוה' מלובלין ושל אחיו הרה"ק מזידיטשוב זי"ע. אחיו הק' מינהו לשמש ברבנות בכמה קהלות.

⁸ בעל 'נחלת שמעון' עה"ת מתלמידי הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע.

בתורה, הוא משתיק את המקטרגים משתי סיבות: א. משום שהוא ממתיק הדינים בשורשם. ב. משום שהוא גורם לשמחה בשמים, ובשעת חדוה אין דין לישראל.

חדו חצדי חקלא

ואמנם אחר כל הדברים האלה בספר "זכרון דברים", מופיעה הגהה מבנו הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמאראנא, זה לשון קדשו: ואני השפל יצחק בנו, בעצמי שמעתי מפי מורי דודי הקדוש (הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב) כי בודאי המתקת הדינים הוא בכל דברי תורה בפשט להמית עצמו, לעיין היטב בדיוק אפילו בלא חידוש, וכן בכל הדברים, אבל להכרית המשטינים ומקטרגים והקליפות אי אפשר בלתי רוין דאורייתא הנקראין מחצדי חקלא.

הנה בדבריו אלו מצאנו יסוד גדול ביהדות אשר על ידו נוכל להבין מהו כוחו של רשב"י להכרית את המקטרגים. יסוד הדברים הוא שאין אנו משיגים מה נעשה בשעה שהאדם מחדש איזה חידוש בתורה. יתכן שיחפש האדם אמרת שפר על הפרשה כדי שיהיה לו מה לומר בשולחן השבת, והוא עצמו לא יעלה בדעתו שאם על ידה יזכו היושבים על השולחן להבנה חדשה בעבודת ה', הרי שכח עצום ונפלא נמצא בה ואין לתאר ואין לשער מעלתה.

בתחילה נגדיר את היסוד: כשהתנוצצה במוח האדם הבנה חדשה בתורה, אפילו תהיה אותה הבנה פשוטה ביותר, נעשה באותו רגע גילוי אלוקות, שהרי הביא דבר תורה שהיה עד עכשיו בהעלם – לידי התגלות. וכיון שנעשה גילוי אלוקות, הדבר פשוט שהקליפה מתבטלת,

מקאמאראנא! כי מדבריו שמענו שלא זו בלבד שאין צריך להגיע לגילוי פנימיות התורה דווקא בשביל המתקת הדינים, עוד זאת אנו רואים שגם כשמחדש איזה דבר, אין צריך שיהיה חידוש מרפסן איגרא המיישב שלוש סתירות ברמב"ם, אלא כל שהבין איזה דבר חדש בתורה, דבר שלא הבינו מקודם, הגם שחבריו הבינוהו מיד ואינם רואים זאת כחידוש, נמתקים על ידי כן הדינים מישראל.

הקב"ה חדי בפלפולא

ומוסיף הרה"ק: ועוד הקב"ה חדי בפלפולא, ובשעת חדוה אין דין לישראל, כן נראה לי בכוונת אותו הצדיק נשמתו עדן.

ובענין מה שהזכיר מאמר החכמים הקב"ה חדי בפלפולא, יש להביא את דברי הגאון "חיי אדם" בהקדמתו, שאין הכוונה דווקא לפלפול של גג על גג, וממשיל זאת למי שיש לו תינוק בן שנתיים, שהגם שהוא משתעשע עמו כל פעם שהוא מוציא איזה דבר חכמה מפיו, אין תענוגו מתקרב לאותו תענוג שיקבל ממנו כשיגדל ויהיה לאיש ויראה אותו עולה וגדול בתורה וביראת שמים ובכל מידה נכונה, והנחת רוח שתהיה לו אז, תהיה פי אלף מאותה נחת שהוא מקבל ממנו עכשיו.

אף בענין הלומד כך הוא, כי אם אמנם הקב"ה שמח בפלפולא, אבל אין זה רק כמו שהאב משתעשע ושמח כשמדבר בנו איזה דבר חכמה, אבל אין זה תכלית אהבתו לבנו... אלא בוודאי עיקר רצונו יתברך שיידע מצוות התורה.

עכ"פ יסוד הרה"ק מקאמאראנא אחד הוא, שעל ידי שמחדש אדם איזה חידוש

ששום דבר אינו חשוב יותר מלימוד התורה, יהיה יום חג בשבילו, ובדרך כלל יזכרנו במשך כל ימי חייו.

כשהשכל נכנס למח, יש לו כח לשנות את האדם מן הקצה אל הקצה, ומהות אותו שכל היא הבנה בתורה. שהרי התורה מדברת אל האדם תדיר ודיבוריה מרחשין בפיו כמה פעמים ביום בעת אמירת ק"ש וכדו', אלא שהאדם אינו קולט אותם במוחו.

קומי נא התעוררי נא בעד הנפש

חנינה

יש ושואלים את האדם איזה מין אדם הוא, והוא עונה: אני איש רגיל, פעם עולה ופעם יורד, פעם אני קם בזמן ופעם לא...

הנה מי שמשיב כך, סימן מובהק הוא שהשכל עדיין לא נכנס אצלו, כך שאינו מרגיש שאם לא יתאמץ יותר מדי יתהפך העולם. יתכן שהדבר נובע מיאוש, ויתכן שהוא נובע מחוסר אמונה שיוכל להגיע למדרגה גדולה, ויתכן גם שהוא נובע מהרגשתו שדי בכך בשביל להיות יהודי, ואין צריך לעבוד יותר מזה.

יש מציאות שבה אור התורה מאיר בשכלו של אדם, ואז הוא שומע את התורה אומרת לו: **התעורר נא! אינך יודע מה מתכה לך! אינך יודע אלו תענוגים נמצאים בתורה! פתח נא את מוחך והתחל לעבוד כמו שצריך.** כשאתה משתטח על ציון הרשב"י בתקש מהקב"ה שיעזור לך להשתנות ולהיות מאתה אדם רוחני, ואז לא תצטרך לבקש על עניינים גשמיים, כי כשהשינוי יתחולל בך לא יחסר לך מאומה...

כי הקליפה באה מן החושך וההסתר, וכשנעשה גילוי אלוקות, היא מתבטלת.

התנוצצות השכל במוח – משל

ונמשל

משל להסביר עד היכן הדברים מגיעים: גד הוא בחור עם כשרונות נדירים. הוא עצמו אינו משים לבו לכך, כי הוא נולד אתם. אבל הוריו ומוריו שמים לבם שמדובר במוכשר בלתי מצוי. ברם, חסרון אחד יש לו לגד, הוא מתנהג כילד קטן ומבזבז את זמנו לריק. אין הוא בחור רע בכלל, אבל את כשרונותיו אינו מנצל.

מתיישיבים עמו הנוגעים בדבר ואומרים לו: דע לך בחור יקר! קיבלת מן השמים כשרונות מבורכים, מתנות נפלאות, יכול אתה לנצלם כראוי ולהגיע להשגים כבירים. חבל שתבזבז את זמנך בשביל מריבות ושעשועי ילדים.

מה לעשות והוא עדיין עלם צעיר, בקושי בן י"ד. הוא אמנם שומע את הדברים ומתיישב ללמוד בהתלהבות. אך אין עוברים עשרים דקות, ושוב הוא מתחיל להשתובב עם חבריו. מתברר שמישהו הזיז לו את שולחנו, ובזה היה די להחזירו לסורו.

שוב מתיישיבים לדבר עמו, והפעם כבר עושים לו מבצע ומבטיחים לו שיקנו לו איזה ספר וכדו'. אך אינו מביין. הולכים להתיעץ עם מחנכים מהשורה הראשונה, והתשובה המתקבלת היא, שאין מה לעשות, יש להמתין בסבלנות עד שיגדל מעט, ואז יוכל להבין בשכלו במה דברים אמורים והשינוי יתחולל בו...

הנה אותו יום ששכלו של גד יגדל כדי מידתו והשינוי יתחולל בו להבין באמת

התנוצצות השכל כיצד?

עשייתם, כמה בני אדם שינו את עריכת סעודת השבת. מה גרם להם לעשות את השינוי? היכן שהוא זכה לגילוי אלוקות במוחו, והוא זה שחולל בו השינוי. וכי ספק יש שהוא מכרית את הקליפות?! בוודאי הוא מכרית את הקליפות, שהרי עד כה שלט בו החושך ולא ידע היכן לשים פעמיו, ועכשיו האור דחה את החושך והנה הוא רואה את כל קו האופק.

בנים אתם לה' אלוֹקֵיכֶם

כעת נתקדם בצעד נוסף: פנימיות התורה, היינו כשהאדם הבין דבר מה על פי האמת, ולכן היא נקראת גם תורת האמת. כשהאדם מבין דבר מה על פי האמת שבו, הוא מבינו בהבנה יותר חזקה משהיתה לו עד כה, וכיון שכן הוא יחליש יותר את כח הקליפה.

כך לימדנו רבי שמעון בר יוחאי בזוה"ק, שחילוק גדול יש בין המקיים את המצוה מתוך הבנה על פי נגלה, לבין המקיים את המצוה מתוך הבנה על פי נסתר. וזה לשון **הזוה"ק** (פרשת בהר): **בְּתַרְגֵּי זֵינִין אַקְרוּן יִשְׂרָאֵל לְקוּב"ה: עֲבָדִים, דְּכָתִיב עֲבָדֵי הֵם. וְאַקְרוּן בְּנִים, דְּכָתִיב בְּנִים אֲתֶם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. בְּזִמְנָא דִּידַע לִיה בְּרַשׁ לְקַב"ה בְּאוּרַח כְּלָל, כְּדִין אַקְרֵי עֲבָד, דְּעֲבִיד פְּקוּדָא דְמֵאֲרִיָּה, וְלִית לִיה רְשׁוֹ לְחַפְשָׁא בְּגִיזוּי וּבְזִין דְּבִיתִיה. בְּזִמְנָא דִּידַע לִיה בְּרַשׁ בְּאַרַח פְּרָט, כְּדִין אַקְרֵי בֶן רַחֲמָא דִּילִיה, כְּבִן דְּחַפְשֵׁי בְּגִיזוּי, כְּכֹל רְזִין דְּבִיתִיה.**

פירוש: בשני אופנים נקראים ישראל להקב"ה, נקראים עבדים, כמו שכתוב, עבדי הם. ונקראים בנים, כמו שכתוב, בנים אתם לה' אלוֹקֵיכֶם. כי בזמן שאדם יודע את

יש הבנה שחסרה לנו, וכשאותה הבנה מתנוצצת במוח, נתגלית בה האלוקות שבתורה, וכשזה נעשה, נעשית התגלות אלוֹקֵית בעולם, והרי מפני כך הוא נהפך לאדם אחר, כי הוא מכיר את מי שאמר והיה העולם. אם הוא סובל למשל מנסיון הכעס וכל מה שהוא עושה אין עוד לו, כשאורו של הקב"ה יאיר במוחו, ממילא לא יבוא לידי כעס, ולא מפני שהבטיחו לו כסף אם לא יכעס, אלא משום שנקלט לו במוחו היטב למה אין על מה לכעוס.

ובשפה יותר פשוטה: יש לך איש צעיר לימים שנכנס לעולם המסחר, וכיון שאינו מנוסה, הוא עושה טעויות הרבה. הנה הגם שיעירו לו רבים שהוא טועה, לא ישמע ולא יבין. אבל אם ילך לקורס בן עשרה שיעורים שמתנהל על פי השקפת התורה, וישמע שם מדוע אין לעשות כך וכך, כל דבר עם טעמו ונימוקו, מיד יפסיק לעשות אותם דברים פזיזים שעשה עד כה, כי לא רק שמע אלא אף הבין [נישט נאר גיהערט, נאר דערהערט].

יתכן שעד שהאדם יקבל את השכל יעברו חודשים או שנים, אך כשזה יקרה, ייעשה האדם מחובר לאותה ידיעה (זה מה שנקרא דעת) וממילא יפסיק לחזור על טעותו. ובכן, **רצון הקב"ה שתהיה לאדם דעת בתורה, דהיינו שישמע ויברר וילבן, ויחזור וישמע, עד שירגיש שנתפס במוחו להבין מה מועיל ומה אינו מועיל, מה נכון על פי התורה ומה אין נכון, וכשזה יקרה, תתנוצץ בו רוח הקודש וישנה דרכו.**

ראו נא כמה בני אדם שינו את מהלך דיבורם, כמה בני אדם שינו את דרכי

השבת לקדשו ואמרו רבנן זכרוהו על היין, ויקיים מצות "וקראת לשבת עונג" על ידי אכילת מטעמים ותו לא. זהו עבד. צריך לאכול סעודה – הוא אוכל סעודה; צריך לאכול שלוש פעמים ביום – הוא אוכל.

ולמען האמת: אתקינו סעודתא דמהימנותא שלימתא חדוותא דמלכא קדישא... דא היא סעודתא דזעיר אנפין עתיקא קדישא... חקל תפוחין קדישין אתיין לסעדא בהדיה... צדיק! אינך יודע מי נמצא עמך בסעודתך! הקב"ה יושב עמך! ולא דבר של מה בכך הוא... בני היכלא דכסיפין למחזי זיו דזעיר אנפין... נפשות ישראל כוספים לראות את פני המלך. רעווא דרעוויין... אינך קולט מהי סעודת השבת! הנה אתה מניח חלה על השולחן ומיד הברכה שורה עליה, ולא רק זה, אלא סעודה זו נעשית מקור הברכה, כי מיניה מתברכין שיתא יומין...

אכן כן, אפשר להיות עבד, ואפשר להיות בן. איננו קולטים עד כמה תורת הפנימיות תופסת מקום של כבוד בשולחן ערוך ונושאי כליו. ראו נא כמה המגן אברהם ושאר נושאי כלי השו"ע מביאים ממנהגי האריז"ל. הלא כל מנהגיו בנויים על תורת רבי שמעון. אילולי אורו של רבי שמעון, הגם שהיה האדם מקיים את כל הכתוב בתורה, היה נשאר בבחינת עבד. רבי שמעון לימדנו באורו הגדול שאנו יכולים להיות בנים של מקום, אנו יכולים לשיר שירות ותשבחות בסעודת השבת ולהיות קרובים למלך באופן שאין לתאר בשכל.

סוכה – וימינו תחבקני

דוגמא נוספת: חג הסוכות. התורה

הקב"ה בדרך כלל, נקרא עבד שעושה מצות אדונו, ואין לו רשות לחפש באוצרות ובסודות ביתו. ובזמן **שיודע את הקב"ה בדרך פרט, אז נקרא בן האהוב שלו, כבן המחפש בנסתרות בכל הסודות של ביתו.**

אם כבנים רחמנו ברחם אב על בנים

רשב"י האיר בנו בדבריו אור נפלא, וכה אמר: היהודי הוא אמנם עבד לאדונו, ולכן הוא צריך לעשות אע"פ שאינו מבין. אבל יחד עם כן, רצונו של הקב"ה שלא יעשה מצותיו רק כעבד, אלא גם יחתור להבין את טעמיהן וסודותיהן, כי אז יעשה אותן מתוך אהבה כבן אל אביו.

ובזה יש להביא מדברי הרה"ק מקאריץ זיע"א, **שלפעמים נמצא האדם במצב של עבד, ולפעמים הוא נמצא במצב של בן.** כשמוחו נעול ואינו מרגיש שום הבנה, הוא עובד את בוראו כשור לעול וחמור למשא. ומאידך, כשנפתח לו צוהר ויש לו הרגשים, אז הוא עובד את בוראו כבן. ואמר הרה"ק זיע"א, שבכוונה תחילה הקב"ה נוטל לפעמים מן האדם את מדרגותיו, כדי לתהות על קנקנו, לראות אם הוא יכול לעבדו גם כעבד. אך לא זהו עיקר התכלית, אלא עיקר התכלית הוא, שילמד האדם את פנימיות טעמי המצוה, כי אז יעבוד את בוראו כבן, וממילא תהיה ההתגלות האלוקית בעולם יותר חזקה.

סעודת שבת – חדוותא דמלכא

קדישא

למשל, סעודת שבת קודש. אם ילך האדם אך ורק על-פי הכתוב בתורה בגלוי, יקדש על היין כמו שנאמר זכור את יום

לומדים, אבל הם רק בגדר עבדים. מה עם קרבת האלוקים? מי שעובד את ה' בתורת בן, כשירגישי מרוחק מאביו, יתיישב ללמוד, ואז יתקרב אל ה' עד שלא יוכל לסגור את הגמרא. וכל כך למה? כי ירגיש שבבואו ללמוד את התורה, הקב"ה מגלה לו את סודותיו, ולא דבר יבש בעלמא הוא. אין דבר יבש בתורה. כל תיבה וכל אות שהאדם לומד בתורה, זה עוד סוד שהקב"ה מגלה לו מפני שהוא בנו.

כפי שהאדם מבין בעת רקדו בשמחת תורה עם ספר התורה בידי שלא שייך לעשותו כמי שכפאו שד, אלא הוא מוכרח לעורר את הרגשות בלבו על ידי פסוקי התהלים "תורת ה' תמימה משיבת נפש, פיקודי ה' ישרים משמחי לב" וכדו'. כמו כן הוא צריך להבין נוכח כל מצוה שהוא מקיים, שהוא מתקרב על ידה אל בוראו. הוא אמנם עושה אותה בשביל הקב"ה, אך לא כפי שהעבד עושה זאת לאדוניו, אלא כפי שהבן עושה זאת לאביו.

יאמר האדם לעצמו: כפי שלא ידעתי בתחילה שמצות סוכה נועדה לקרבני אל בוראי, ובזכות אורו של רשב"י זכיתי להכיר בכך, וכפי שלא ידעתי בתחילה שסעודת השבת נועדה לקרבני אל בוראי, ובזכות אורו של רשב"י זכיתי להכיר שכן הוא, כמו כן אגיע מעתה להכרה שכאשר אני עוסק בכיבוד אב ואם קשה, אני צריך למצוא דרך איך להתקרב על ידו אל הקב"ה.

ברכת המזון – מתנה יקרה ונפלאה

דוגמא נוספת: ברכת המזון. יהיה מי שיברך ברכת המזון מפני שכך כתוב בשולחן ערוך. עוד זאת יזכור שמי שאינו מברך,

אמרה "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים". מתיישב לו האדם בסוכה, מברך אשר קדשנו במצוותיו וצונו לישב בסוכה, ודי לו בכך. אינו שואל שאלות, אינו מעורר מהומות, הרי כך צוה ה' לעשות וכך הוא עושה. עבד נאמן הוא.

אמנם עבד נאמן הוא, אבל מה עם "וימינו תחבקני"? הלא כשהאיש הישראלי יושב בסוכה, הקב"ה עוטף אותו, הקב"ה מחבקו, הקב"ה נמצא עמו. ועוד זאת - האושפיזין עילאין קדישין באים להתארח אצלו. ובסוף החג, הקב"ה אומר לו: השאר אתי עוד יום אחד לפני שניפרד. הנה לפתע קיבלה המצוה משמעות חדשה, לפתע קיבלה התורה כולה משמעות חדשה, לפתע קיבל האדם לב חדש. והכל כלול בפסוק אחד – בניס אתם לה' אלוקיכם.

וכך זה הולך ממצוה למצוה. איננו קולטים עד כמה פנימיות התורה מוסיפה חיות לכל מצוה כדי שנוכל לקיימה בתורת בניס. וכאמור, אין פירושו של דבר שאם אין האדם יודע ומכיר, אינו עושה. חס ושלום! בוודאי מתחילים לקיים את המצוות כעבדים, אבל כשהאדם קולט שכל מצוה אפשר לקיים בתורת עבד ואפשר בתורת הבן, הוא מגיע להכרה שאינו מוכרח להשאר עם התפיסה שהיתה לו בילדותו על השבת והמועדים ועל שאר מצוות התורה, אלא הוא יכול להתקדם ולהתחיל לקיימן מתוך הרגשת אהבה בלב.

חדות ה' היא מעווז

ראו נא כמה בני אדם לומדים רק מפני שהם יודעים שמחויבים ללמוד. הם אמנם

הדינים בשורשם ובא חסד לעולם. לכן אמר רבי שמעון: למה תישארו רק עם הנגלה? למה תישארו עם הפירוש בפסוק "בנים אתם לה' אלוֹקֵיכֶם" אותו הכרתם בילדותכם? הלא תוכלו לפרשו כפי האמת! הרי כל המצוות נועדו להועיל לאדם להכיר את בוראו בהכרה יותר בהירה (כדאיאתא בזוה"ק שתרי"ג המצוות הן תרי"ג עיטין – עצות).

למד בספרי הצדיקים אשר צמצמו אור זה באופן שכל יהודי, ואפילו הפשוט ביותר, יוכל להבינו. אל תעשה חסד לשם סיפוק, אל תעשה חסד כדי להוכיח לעצמך שאינך רע כל-כך. עשה חסד מתוך הכרתך במה שמתחולל בשעה שאתה עושה חסד. תאהב את אחיך מתוך הבנה והכרה מזה זה יהודי. כך תלמד מצוה אחרי מצוה ותשאל מה אומר עליה רשב"י? אני חייב לדעת איך אוכל לקיימה באופן שיבטא אצלי יותר הפסוק בנים אתם לה' אלוֹקֵיכֶם.

קולו זימר עריצים

כשהאדם מבין זאת, ומתרגל לעבוד את ה' מתוך ידיעה זו, הוא ממלא את העולם בחסדים גלויים. אנו מודים ומשבחים בפני מורנו רבי שמעון שלימדנו זאת. הרי הוא סידר עולם חדש. קולו זימר עריצים והכרית את הקוצים. באורו זה שהביא לעולם הכרית את כל המקטרגים. וכל פעם שהאיש הישראלי יושב ולומד ומבין עוד הבנה בעבודת ה', נתחזק קולו של רבי שמעון המכרית את העריצים.

מסיבה זו מרבה הפיוט "ואמרתם כה לחי" לעסוק בענין תורתו של רשב"י, סיני סיני לו נקרא, דרש כל תעלומות, וכן הלאה, כי על ידי אור תורתו, סודר העולם מחדש.

נקרא גנב, כי לה' הארץ ומלואה, וכל הנוטל בלי רשות, הוי כגנב.

ובכן, מה כתוב בתורת הנסתר? היודע אתה כמה יוכל להתקרב האדם אל השי"ת כמברך ברכת המזון?! הקב"ה מעניק לו היכולת להזכיר לעצמו שהוא זה שזן אותו ומפרנסו ומספק לו את כל צרכיו. הלא זה מיישב את דעתו באופן נפלא. קודם שבירך היה מלא דאגות, וכיון שבירך, התמלא בטחון בה' שלא יזניחנו. הוא מודה לה' על שנתן לו הזכות לברך ברכת המזון – אלמלא מצוה זו איך הייתי נראה? הוא יוצא ברקידה של שמחה...

כמו כן הוא מודה אז לה' על הארץ ועל המזון, ועל בריתך שחתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדתנו. הוא מדבר כבן לאביו, ואז הקב"ה אומר: אתה מברכני, ואני אברכך. המברך יתברך. כשהאדם מברך בשמחה, הקב"ה מוריק עליו את אוצרות השפע שלו.

ונתן לנו תורת אמת

פנימיות התורה היא ההבנה הפשוטה והאמיתית. הגעו עצמכם! אם אין האדם מרגיש שהוא בן למקום, וכי מפני כך הוא מפסיק להיות בן? ! הלא מציאות היא שגם כשהוא יבש כעץ ומתהלך בעצבות מחמת העבירות שבידו, הוא עדיין בנו של מקום. אלא שהוא אינו מחובר אז לאותה ידיעה אמיתית. **נמצא שפנימיות התורה, מגלה לאדם את הידיעה הפשוטה והאמיתית פשוטו כמשמעו.**

הוא מה שאמרו לנו הצדיקים מזידיטשוב וקאמאראנא: כשהאדם משיג דבר תורה שלא השיג קודם לכן, באותו רגע נעשה גילוי אלוקות, וכיון שכן, נמתקו

מסתבר שלא נגלה איזו הבנה חדשה, ולו הקטנה ביותר, באותם מאמרים, וכשנעשה כן, נמתיק דינים ויאיר אור חדש לו ולכל הנלווים אליו.

**תורתנו מגן לנו, היא מאירת עינינו,
הוא ימליץ טוב בעדנו, אדוננו בר
יוחאי.**

וזהו ידע כל הנסתרות, וממילא - דבריו עושים פירות, וכיון שכן ביטל כמה גזירות ואות הקשת לא נהיה. וכעין זה: לכל ישראל האיר בסוד תורה הבהיר, וממילא כאור החמה מזהיר, וכן הכרית את הקוצים והציל את הלחוצים.

ומסיבה זו נחוץ כל-כך ללמוד שוב את כל אותם מאמרי הזוה"ק שכבר למדנו בעבר. כי היות שיש לנו יסוד גדול זה, אין

לזכות יחזקאל זאב מאיר בן מלכה ציפורה
פטרון מדור עיון תפילה

מדור עיון תפילה – ברכת התורה

הדרך להרגיש עריבות ומתיקות התורה

בברכת התורה] ונהיה אנחנו וצאצאינו
מלומדי תורה".

הנה מבואר מדברי המפרש שהטעם
שאינ התורה עוברת לבניהם של תלמידי
חכמים הוא מפני שאינם זהירים בברכת
התורה שבה מברכים "ונהיה אנחנו
וצאצאינו לומדי תורה".

שלא תהיה בעיניו כאומנות בעלמא

אולם בלבוש כתב טעמא אחרינא וזה
לשונו: קודם שיתחיל ללמוד או לומר דברי
תורה יברך ברכת התורה. ומאוד מאוד צריך
האדם ליזהר בה, להראות שהתורה היא
חשובה בעיניו ונהנה ממנה כמו שמברך על
כל הנאותיו, ואם אינו מברך עליה, אינו זוכה
לבן תלמיד חכם (נדריים שם), שזה עונשו
מדה במדה, שמאחר שאינו מברך עליה,
מורה שאין קורא בה לשמה ואינו משמח
עמה ולא נהנה בה, אלא היא בעיניו כאומנות
בעלמא, לפיכך אינו זוכה לשלשלת הנמשך
לעוסק בה לשמה, דכתיב (ישעיה נט, יא) לא
ימושו מפין ומפי זרעך וגו'.

ומוסיף שם: ואסמכוה (נדריים שם)
אקרא דירמיה שאמר (ט, יא) מי האיש החכם
ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על

מפני שאין מברכין בתורה תחילה

בהיותנו תוך שלושים יום לחג מתן
תורתנו, הזמן גרמא לעסוק בענין ברכת
התורה שבאה בסדר התפילה לאחר ברכת א-
להי נשמה, ולבאר עניינה ומהותה. מרגלא
בפומיה דהגה"ק רבי מנחם מקאליב זיע"א⁹,
שמי שצריך ישועה הזמן, אם יתפלל עליה
מיד לאחר ברכת התורה, ללא שום ספק
תתקבל תפילתו לרצון, כי עת רצון הוא לה'.
וטעמו ונימוקו כי אמירת ברכת התורה
גורמת לקרבת אלוקים עצומה, ותפילה
שבוקעת מלב קרוב אל ה', חזקה שאינה
חוזרת ריקם.

הטור (סי' מז) מזהיר: "ברכת התורה
מאוד צריך ליזהר בה". וכן הוא בשולחן
ערוך (סעיף א): "ברכת התורה, צריך ליזהר
בה מאוד". ומוסיף הטור: "כדאיתא בנדריים
בפרק אלו נדריים (פא, א) מפני מה תלמידי
חכמים אין מצויין לצאת מבניהם תלמידי
חכמים, רבינא אמר מפני שאין מברכין
בתורה תחילה". ושם בנדריים פירש המפרש:
"מתוך שהן (התלמידי חכמים) זהירין
לעסוק בתורה ורגילין בה, אינן זהירין לברך
כשפותחין, לא מקיימא ברכתא [כדאמרין

⁹ חתן הרה"ק רבי משולם פייש - ה'שרף - מטאהש זי"ע, ושימש ברבנות על מקום חתונתו בטאהש כשעבר גיסו
חתן חמיו לקאסאן עד אשר גדל בנו של חמיו רבי אלימלך מטאהש ומילא מקום אביו. משמשו בקודש רבי
אריה לייביש גראס זצ"ל מסר שמועה הנ"ל מפיו בהקדמת המו"ל לספרו היקר 'באר מנחם'.

שהוא יודע כל הנסתרות וידע שלא היו מברכין עליה תחילה, מפני שלא היתה חשובה בעיניהם, רק עסקו בה כאומנות בעלמא ושלא לשמה.

מבואר מדברי הלבוש שהסיבה שמי שאינו נזהר בברכת התורה אין תורתו עוברת לבניו, אינה מחמת עצם הדבר שאינו אומר ברכת התורה, אלא משום שזה מגלה עליו שאינו מרגיש שום הנאה ומתיקות בלימוד התורה שלו, וכיון שכך, אין התורה עוברת לבניו.

הערב נא ה' אלוקינו את דברי

תורתך בפינו

והאמת שהוא מדיק מאוד בנוסח הברכה "הערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפינו", כי הנה נוסח זה לכאורה מעורר תימה, שהרי המצוות ניתנו לעשותם, ואם האדם זוכה אחר-כך ומרגיש בהם טעם ומתיקות, הרי זה מתנה מן השמים, אך לא מצאנו שיתקנו לברך מתחילה על המצוה להרגיש בה טעם. מוכח מזה שמצוות לימוד התורה נשתנה מכל מצוות התורה ובה מוכרחים להרגיש טעם ומתיקות. וכבר ידועים דברי האגלי טל' בהקדמתו¹⁰,

מה אבדה הארץ, וכתוב בתריה (שם יב) ויאמר ה' על עזבם את תורת וגו' ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה, ואמרו רז"ל (גדרים שם) דהכי פירושא דקרא מי האיש וגו', והכי קאמר הנביא: דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולמלאכי השרת שהם כולם נכללים במלות חכם ונבון ואשר דבר פי ה' אליו, וכולם לא יכלו לפרש על מה אבדה הארץ, רוצה לומר על מה אבדה הארץ את חכמיה שלא יוולדו בה עוד, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, שנאמר ויאמר ה' על עזבם את תורת וגו', וסיים ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה, לומר שלא היו מברכין על התורה תחילה. ונראה שפירושו - הלכו מלשון טיול ושעשוע, כמו והתהלכתי בתוכם (ויקרא כו, יב), כלומר שלא חשבו לימודה לטיול והנאה, רק לאומנות ושלא לשמה. ולא רצו לפרשו על עזבם את תורת ממש, דא"כ למה לא פירשוה החכמים שבדור, שהרי הדבר גלוי וקל הוא להבין שעל עזיבת התורה נאבדה ונחרבה הארץ, אלא ודאי לפי שראו שהיו עוסקין בתורה וראו שאפילו הכי נאבדה הארץ, לפיכך שממו עליה הכל ולא ידעו לפרשו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו,

¹⁰ להגה"ק האבני נזר' מסאכטשוב חתנו ותלמידו של ה'שרף' מקאצק זיע"א. וזלה"ק שם בהקדמתו: מדי דברי בו, זכור אזכור מה ששמעתי קצת בני אדם טועין מדרך השכל בעניין לימוד תורתנו הקדושה, ואמרו כי הלומד ומחדש חידושים ושמח ומתענג בלימודו, אין זה לימוד התורה כל-כך לשמה כמו אם היה לומד בפשיטות שאין לו מהלימוד שום תענוג והוא רק לשם מצוה, אבל הלומד ומתענג בלימודו הרי מתערב בלימודו גם הנאת עצמו. ובאמת זה טעות מפורסם. ואדרבא, כי זה היא עיקר מצוות לימוד התורה, להיות שש ושמח ומתענג בלימודו, ואז דברי תורה נבלעין בדמו. ומאחר שנהנה מדברי תורה, הוא נעשה דבוק לתורה.

ובזוה"ק, ד"בין יצר הטוב ובין יצר הרע אינן מתגדלין אלא מתוך שמחה: יצר הטוב מתגדל מתוך שמחה של תורה, יצר הרע...". ואם אמרת שע"י השמחה שיש לו מהלימוד נקרא שלא לשמה, או על-כל-פנים לשמה ושלא לשמה, הרי שמחה זו עוד מגרע כוח המצוה ומכהה אורה, ואיך יגדל מזה יצר הטוב? וכיון שיצר הטוב מתגדל מזה, בוודאי זהו עיקר המצוה.

ומודינא, שהלומד לא לשם מצוות הלימוד, רק מחמת שיש לו תענוג בלימודו, הרי זה נקרא לימוד שלא לשמה,

התורה. שלמה המלך ע"ה אמר (משלי ט, יז) "מים גנובים ימְתְקוּ ולחם סתרים ינעם". הנה לימדנו בזה, שכשהאדם משתוקק לדבר מה והוא מוסתר ממנו, ככל שתגדל תשוקתו אליו, כך תחזק המתיקות שירגיש בשעה שישגיגו. לו היה מחזיק אצלו מים תמיד, לא היה מרגיש בהם שום מתיקות, אבל עכשיו שנגמרו לו המים והרגיש צמאון גדול, והנה ראה שלפלוני יש מים, והתחיל לחשוב מחשבות ולמצוא תחבולות איך לקחתם לעצמו, ונלחם עם עצמו שעה ארוכה עד שנתגבר על חששותיו והושיט את ידו ולקחם, הרי הוא מרגיש בהם מתיקות גדולה.

הדבר מפליא מאוד, אבל כך היא המציאות. הן אתמול ושלשום היה לו מים כמה שרצה ולא עשה מזה שום עסק, ומה יום מיומיים שאינו מפסיק לדבר על המים ששתה? התשובה היא שהתשוקה הגדולה שנתעוררה אצלו עקב המחסור שהיה לו, היא זו שגרמה לו להרגיש לאחר מכן מתיקות נפלאה.

בדרך משל, אם נעמיד לפנינו שני בני אדם, האחד לא הזדמן לו אף פעם להכניס מלפפון לפיו וכל ימיו השתוקק מתי יבוא לידי ויאכלנו, והשני כבר טעם מכל מטעמי ומנעמי העולם. כעת נגיש לראשון מלפפון ולשני נגיש לשון של עגלא תלתא כשהיא טבולה בחרדל, ושניהם יתחילו לאכול. אע"פ שיהיה ברור לכל שהראשון אינו מרגיש שום טעם באכילתו ביחס לשני, כי מה זה מלפפון לעומת לשון של עגלא תלתא

שהנאה בתורה היא מעיקר מצוות לימוד התורה, כי בלי הנאה בתורה אי-אפשר להתחבר אליה, וכשאין האדם מתחבר לתורה, אין לתורה קיום לא אצלה ולא אצל בניו אחריו. ולכן יסוד לברך בברכת התורה להרגיש ערבות ומתיקות התורה, כי רק על ידי זה תתקיים התורה אצלו ותעבור לצאצאיו ולצאצאי צאצאיו.

למתיקות מה זו עושה

אמנם כן, זה המקום לבוא ולהתבונן מה זו מתיקות וערבות התורה, ואיך מגיעים לזה, שהרי את כל הדרשות בענין זה כבר שמענו, ואף גם אמרי קדשו של האוה"ת הק' (כי תבוא כו, יא) שאילו היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות התורה היו משתגעין ומתלהטין אחריה, אך בפועל יש אנשים שהתעוררו להרגיש המתיקות מזה ויש אנשים שמתקשים בזה. והא תינח אם היו אומרים לנו שאנו מחויבים להתאמץ ולקבוע עתים לתורה, אבל איך יכריחו אותנו להרגיש מתיקות ועריבות. הלא אנשים רבים בינינו שדרשות האלה זורים להם מלח על פציעהם, שהרי הם מנסים השכם הערב להשקיע את עצמם בלימוד התורה ולבם עליהם דווי שאינם מרגישים שום טעם בלימודם, ומה יתן להם ומה יוסיף להם להם כמה שנאמר להם שהם אמורים להרגיש מתיקות.

מים גנובים ימתקו

נבוא לבאר למתיקות מה זו עושה, וכשבנין מה היא מתיקות, נוכל בע"ה למצוא פתח לכל אחד באשר הוא להרגישה בלימוד

כהא דאוכל מצה שלא לשם מצוה רק לשם תענוג אכילה; ובהא אמרו "לעולם יעסוק... שלא לשמה, שמתוך...". אבל לומד לשם מצוה ומתענג בלימודו, הרי זה לימוד לשמה, וכולו קודש, כי גם התענוג - מצוה.

חנינא בר פפא: בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם; מדת בשר ודם; מלא אינו מחזיק, אבל מדת הקב"ה: מלא מחזיק, ריקן אינו מחזיק, שנאמר (כי תבוא כח, א) והיה אם שמוע תשמע וגו' אם שמוע - תשמע, ואם לאו - לא תשמע.

הוי אומר: בעוד בגשמיות ככל שהדבר חסר לאדם, כך הוא משתוקק אליו יותר וממילא מתענג עליו יותר כשמשיגו¹¹, הרי שברוחניות הוא להיפך, ככל שהאדם מוסיף להתמלא ממנה, כך הוא נעשה כלי יותר מוכן לקבל רוחניות, וממילא הוא מתענג עליה יותר כשמשיגה.

וסיבת הדבר, כי התענוג, הן גשמי והן רוחני, בנוי תמיד על מילוי החסר, ולכן כל כמה שהרגשת החסר מתחזקת והולכת בתחילה על ידי שהוא משתוקק לאותו דבר ואין, כך גדל תענוגו לאחר מכן בעת מילויה. אכן בגשמיות כיון שהיא מוגבלת, לאחר שכבר השיג את מה שחשקה נפשו, וכבר נתמלאה אותה הרגשת חסר שהיתה לו מתחילה, אינו יכול להשיג עוד תענוג ממנו. זוהי הסיבה שעוברי עבירה מאבדים כל טעם בחייהם, שהרי כבר פנו לכל התאוות שבעולם, ומעתה אינם יכולים לשאוב יותר תענוג משום דבר.

אולם ברוחניות היות שאינה מוגבלת, מילוי הרגשת החסר יגרום לו תענוג עצום כל-כך שאין לתארו ואין לשער ולעולם לא יסתיים. עד כה הרגיש חסר גדול כנפשו והנה מצא את מה שחיפש, כמה תענוג יש לו מכך... יש אפילו שהאדם רק חיפש איזה

טבולה בחרדל, מכל מקום לפי האמת הראשון ייחשב כבעל תאוה, שהרי ישקע כל-כולו באכילתו מאחר שלא טעם מעורר מלפפון ומאחר שהשתוקק כל ימיו לאכלו, ואילו השני לא ייחשב כבעל תאוה, ואפשר שלא יזכור שאכל כלל.

כך תיכן הקב"ה את העולם, שכל המשתוקק למשהו, ירגיש מתיקות נפלאה כשישיגנו.

זכורני שפעם סיפר לי אחד שהיה נוסע הרבה לחו"ל עם משפחתו, ותמיד היה משתוקק שאי פעם יוכל לנסוע בגפו ואז יזכה לישב במחלקה ראשונה. וכשהגיע יומו ותשוקתו נתמלאה, מה רבה היתה שמחת לבו וצהלת פניו. היהודי תיאר לי את התענוג שהיה לו אז, הן עובר לנסיעתו, הן בזמן נסיעתו והן לאחר נסיעתו, ממש מבהיל על הרעיון...

אני שמעתי ושחקתי בלבי, שהרי באותה נסיעה עצמה ישבו לצדו של בן שיחי הרבה בני אדם שנוסעים תמידין כסדרן בביזנעס קלאס והללו לא הרגישו שום תענוג מיוחד בזה... אכן כן, זהו סודו של מים גנובים ימתקו. רק הוא היות שלא זכה לכך עד היום, ותמיד השתוקק לזה, הרגיש מתיקות נפלאה כל-כך ברגע שהזדמן לידו.

ברוחניות מלא מחזיק ריקן אינו מחזיק

אולם כל זה הוא בגשמיות, אבל ברוחניות אנו מוצאים להיפך, וכך שנינו (סוכה מו, א): אמר רבי זירא ואיתימא רבי

¹¹ ראה גם סוכה נב, א.

סבור הוא שהתורה תפשוט לכאן או לכאן. מעמידים אותו על טעותו ואומרים לו: התורה לא רק תפשוט לך כצד א' או כצד ב', אלא היא תאיר לך הדרך באור החמה עד שתגלה שיש צד ג' שעדיף על פני צד א' וצד ב'.

הלא כעין זה יש אצל מי שבא אל הצדיק לשאול בענין שידוכין, אם להסכים לשידוך זה או לשידוך זה, והצדיק משיב: לא לזה ולא לזה, אלא תמתין להצעה שלישית. הנה איש זה לא העלה בדעתו שיש צד שלישי, ואכן בסוף מגיעה אליו הצעה שלישית עידית שבעידית אשר לא דימה כמותה מעודו. כך התורה פותרת ספיקותיו של אדם באופן שאי אפשר בכלל להשיג.

גודל המתיקות בחזקת התשוקה

כך היא דרכה של תורה, אך קודם שילמד האדם, לא יידע מכל זה. הוא רק ירגיש קצת חוסר נעימות, אך לא יידע לשים את האצבע על דבר מסוים שמציק לו. וכיון שיתחיל ללמוד, יפתח לו עולם ומלואו. בתחילה יקבל רק מושג כללי, והיינו בדרך משל שיביין שמקור צרתו הוא באשר אינו מאמין בהשגחה פרטית, ושם ישמע סיפורים של השגחה פרטית ויתחיל להאמין בה, ייחלץ מצרתו. הנה כבר נפתח לו פתח קטן. הוא דומה עכשיו לתינוק שלמד לבקש בקבוק חלב, וככל שילך ויגדל, יידע שיש עוד דברים שאפשר לבקש, כגון לחם וחמאה וכו'.

כשהאדם מתחיל ללמוד תורה, הוא רואה מה חסר לו, וכשהוא ממשיך ללמוד עוד, הוא רואה עוד יותר מה חסר לו, וכן הלאה, ככל שהוא מוסיף ללמוד, כך הוא

מראה מקום, זכור היה שיש איזה רעיון שכתוב בספר פלוני, אך לא זכה היכן, והנה מצאו לאחר חיפושים רבים, ובכת אחת הוארו לו כמה סוגיות ולא זו אף זו קיבל על ידי כך בהירות באיזה ענין בעבודת ה', כמה תענוג יש לו מזה. הרי הוא מרגיש אז המאושר מכל בני האדם.

קודם הלימוד אין אדם מרגיש חסרונו

וכאן אנו מגיעים ליסוד נפלא מאוד ביהדות בכלל ובלימוד התורה בפרט: לפני שהאדם לומד, אין הוא תופס כלל מה חסר לו. נדמה לו שהוא שבע, ולמען האמת נפשו רדומה וקשיים רבים מתלווים לו מחמת כן. הלא גם בגשמיות אפשר למצוא דוגמא לזה, ולמשל הבא ללמוד רפואה, אם שכלו דל והוא עדיין בתחילת דרכו ממש, יחשוב בדעתו שחסרים לו רק שנים או שלושה עניינים קלים, כגון לדעת את מבנה הגוף של האדם ומה גורם לחולאים, ותוך חודש או חודשיים ילמד אותם ויתעטר בתואר רופא. וכיון שהוא מתחיל ללמוד, הוא מתחיל להבין שהדרך עד לקבלת תואר רופא ארוכה מאוד, וככל שהוא מוסיף ללמוד, כך הוא מגלה שהדרך מתארכת...

לפני שהאדם מתחיל ללמוד, אין הוא מעלה בדעתו שתורה זו יכולה להביא לו אל כל הטובות שבעולם בזה ובבא, ולא זו אף זו, יש בה בתורה זו פתרון מושלם לכל קושי וקושי שלו, ואותו פתרון הוא מעל ומעבר למה שהוא יכול לתאר בדמיונו. משל למה הדבר דומה, למי שחסר לו מאה דולר. בא אחד ואומר לו: אם תעשה כך וכך, לא מאה דולר תקבל, אלא אלף דולר יגיעו אליך. כך אצל התורה, האדם עומד בפני ספק, קא

אינו יכול לכתוב מכתב כזה. למה לחשוב עלי שאני בעל גאווה? מדוע לחשוך בי? הרי אני אדם מן הישוב! יש לי בית, יש לי משפחה. רק אחרי שהוא לומד תורה, הוא מתחיל לראות שהגאווה מקננת בו, ואז הוא אומר לעצמו: כפי שבשנים קדמוניות לא הצלחתי לקום בזמן לתפילה והרבה סבלתי מזה, עד שנולדה בי תשוקה עזה לזכות לישועה בענין זה, ויום אחד עזרני ה' והתחלתי לקום בזמן ומיני אז התחלתי להתפלל כדבעי מתוך ישוב הדעת, ובעקבות כך כל היום נהפך ליום אחר, כמו כן בענין מחלה זו שאני סובל ממנה עתה, אני מאמין שאוכל למצוא דרך להיפטר ממנה, ובכך אחפש בנרות למצוא אותו דרך במאמרי חז"ל רופאי הנפשות...

יגעת ומצאת תאמין

מים גנובים ימתקו. האדם רואה שנפשו חסרה באשר היא לקויה בגאווה. הוא משתוקק בכל לבו למלא חסרונו, אבל הוא מרגיש שזה רחוק ממנו. **אומר לו הקב"ה: אינך צריך לעשות זאת לבדך. עליך רק להתבטל אלי. תתחיל ללמוד מתוך ביטול, תתחיל להתנהג כראוי, ואני אמלא לך חסרונוך. אין דבר בעולם שהאדם משיגו לבדו בעשר אצבעותיו.** אתה יכול רק לעסוק בתורה כפי יכולתך, ואני ארעיף עליך מתנות. וכבר אמרו כן הצדיקים¹² "יגעת ומצאת תאמין" – על ידי יגיעתך, תמצא מציאות שלא כפי יגיעתך. כל זה גורם לאדם שירגיש מתיקות

מגלה יותר מה חסר לו. נמצא מעתה שככל שיוסיף ללמוד, כך תלך ותתחזק המתיקות שירגיש בתורה, שהרי מים גנובים ימתקו.

אגרת מבן תורה

לאחרונה נחשפתי למכתב שכתב אברך אחד בדם לבו ויצאתי מהתפעלות. זה תוכן דבריו שם: התבוננתי וראיתי שאני סובל ממחלת הגיארות. מחלה זו אמנם חבויה בתוכי. אך ככל שאני מתבונן בה, אני רואה שהיא מקננת בכל חלק מאישיותי ובאה לידי ביטוי במחשבותי בדיבורי ובמעשיי. וכשאני מתבונן יותר, אני רואה שהיא זו שעוצרת את השפע המזומנת לי.

ישוב הוא כותב: תשוקה עזה נולדה בלבי למצוא בדברי חז"ל דרך העבודה להפטר מאותה גאווה פסולה ההורסת כל חלקה טובה. בחזיוני והנה אני רואה איך יום אחד אני עומד נקי מכל שמץ של גיארות, בטל ומבוטל לאבי שבשמים...

האמת היא שכל אחד סובל מאותה מחלה שבעל המכתב דיבר עליה במכתבו, השאלה היא רק כמה תורה צריך ללמוד כדי להתעורר לכתוב מכתב כזה. הביטוי וראו לאיזה אור גנוז זכה אותו יהודי, אשר בעקבתו נפקחו עיניו לראות שיש לו מחלה שנקראת גאווה ושבתורה נמצאת לה תרופה, ולהבין שכל השפע הטוב מגיע לאדם רק על ידי קרבת אלוקים ושמי שיש לו גאווה אינו יכול להתקרב אל בוראו.

אכן כן, זהו מה שאמרה תורה אם שמוע תשמעו. לפני שהאדם לומד תורה,

¹² רעיון זה מובא בכמה מקומות, וכן בדברי הגה"ק ר' צדוק הכהן מלובלין זיע"א, 'מחשבות חרוץ' אות י, 'דובר צדק' ליקוטים אות ג.

ישיג את כל אותם דברים שהתורה נותנת לאדם, שהרי אינו יודע מה חסר לו.

התורה מודעת ליה אשמיה

הרעיון הוא כפי שכתוב ב**זוה"ק** (פרשת ויקרא) התורה מודעת לי אשמיה. על ידי לימוד התורה מתחיל האדם לשים לב למה שחסר לו בנפשו. פתאום הוא מתחיל להבין שהוא בעל גאווה, או שהוא מתכבד בקלון חבריו. ולאחר שהוא מבין את זה, הוא מוצא גם את פתרונם בתורה, וכל כמה שהוא מתקדם, מציאותיו מתרבות ואיתן תשוקתו, כי הוא רואה שאין סוף למתיקות התורה.

והנה ראיתי בספר "רב טוב" להרה"ק בעל ייטב לב זיע"א (פרשת ואתחנן) שכתב, שלפי מה שנתבאר שיש חילוק בענין זה בין גשמיות לרוחניות, כי בגשמיות כיון שנתמלא נתמלא ואינו מרגיש יותר תענוג, וברוחניות התענוג הולך ומתחזק כל כמה שהאדם מוסיף להתמלא בה, אם כן רק הלומד תורה לשמה, יפעל אצלו הדבר באופן הנ"ל, אבל הלומד שלא לשמה, אלא כדי להתגדל או לקבל פרס, אחר שיעלה ויגיע לזה, התורה תהיה נבזית בעיניו ולא תערב לו.

הדברים כנים ואמיתיים, כי אם כל תשוקתו היתה לקבל משרה (שטעלע - position) מסוימת, כיון שנתקיימה תקוותו וקיבל את המשרה, אין לו יותר למה להשתוקק, ואם כן אינו שונה כלל מגשמיות שכיון שהשיג את תאוותו, מיד הוא נעשה עצוב וממורמר.

כמו כן יש מי שלומד דף גמרא רק כדי לדעת אותו דף¹³ וכיון שכבר למד אותו פעם

בתורה, כי המתיקות בתורה באה תמיד לפי סדר. א. הוא מכיר בזה שהוא רעב מאוד לאיזה דבר, ונולדת בו תשוקה עזה - הלואי והייתי יכול להשיגו. ב. הגם שהוא יושב בישיבה כי זה מה שמוטל עליו לעשות, הוא שופך את לבו לפני קונו ומבקש רחמים ממי שהחכמה שלו, משום שיודע שלעולם לא יוכל להשיג החכמה בכוחות עצמו. ג. הקב"ה מאיר לו, ואז התורה נעשית לו מתוקה כל-כך, עד ששום תענוג בעולם לא ישתווה לה.

מתיקות רק על ידי הכרה בחסרון

כשתימצי לומר, מי שיש לו מוח חריף ואוהב ללמוד מעצם טבעו, לעולם לא יזכה לאותה מתיקות בתורה שדיברו עליה חז"ל ושעליה דיבר האוה"ח הק' שהיו משתגעין ומתלהטין אחריה, שהרי מעולם לא היו אצלו מים גנובים, אלא מאז ומעולם בטוח היה שיבין את דיבורו. רק מי שמרגיש שבעצמו אינו יכול להבין את לימודו, ורק הקב"ה יכול להאיר את לבו אם יבקש ממנו, ומתוך כך יתפלל להקב"ה בברכת התורה שיאיר את לבו בתורתו, אזי תיוולד בלבו תשוקה עזה וממילא ירגיש מתיקות נפלאה כשהקב"ה יאיר את לבו בתורתו.

זהו החילוק בין מי שנזהר בברכת התורה למי שאינו נזהר בה. מי שנזהר בה זוכה למתיקות התורה, ומי שאינו נזהר בה, אינו זוכה למתיקות התורה. הן הם דברי הלבוש, שמי שאינו נזהר בברכת התורה, סימן הוא שאינו נהנה מלימודו, ואם כן חוץ ממה שלא יזכה למתיקות התורה, אף לא

¹³ חוץ ממצוות 'ידעת התורה'.

להאיר לו שם.

נמצא שתמיד יוכל האדם להתחיל את לימוד התורה ממה שמעיק לו על לבו באותו מקום ובאותו שעה, שהרי לכל דבר יש פרשה בתורה. וכשיתחיל ללמוד אותה פרשה, יתחיל להשיג לנפשו מים גנובים. כי בתחילה היה לו חסרון בנפשו והשתוקק שיבוא אחד וימלאנו, והנה גילה שדבר זה קיים בתורה. וכיון שיטעום מעט, ירצה עוד, וכך תלך תשוקתו ותתחזק, ובאותה מדה תהיה המתיקות שירגיש בתורה.

מתוך שלא לשמה בא לשמה

זהו גם מה שאמרו חז"ל (פסחים נ, ב) לעולם ילמד אדם שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה. כי הנה אם יאמרו לבחור פשוט: היודע אתה כמה מתיקות יש בתורה?! הלא התורה תרפא אותך ממחלת הגאווה! הוא יגלגל את עיניו וישאל: מה אתם רוצים ממני? ברוך ה' איני סובל מגאווה. אבל אם יבואו אליו ויאמרו לו: הרי אתה נמצא בכיתה של שלושים תלמידים ואתה מרגיש הלא יוצלח שבהם, בוא ותשקיע בלימודך, ואז תהיה מהאריות שבחבורה, כולם יסתכלו עליך בהערכה ויתחברו עמך, ויהיו לך חברותות מוצלחות, ואף אביך ירווה ממך נחת ויתפאר בך. הנה דיבורים אלו ידברו על לבו, כי יבין שלתורה יש פתרון גם לזה לפי ערכו, מקומו ושעתו. לכן אמרו לו חז"ל שיתחיל באופן זה, ומתוך שיעסוק בתורה שלא לשמה ויבין שיש לתורה פתרון לכל קושי וחסרון עד האחרון שבהם, יבוא לשמה, ויתחיל ללמוד כדי לפתור את כל המחלות העמוקות שמרחקות אותו משורשו.

אחת, אינו יכול ללמוד אותו שוב, שהרי הוא כבר מכיר אותו על בוריו. אך אדם זה לעולם לא יוכל להגיע למתיקות התורה, כי היעד שהציב לעצמו מהפך את לימודו ללימוד גשמי.

מה שאין כן מי שלומד לא רק כדי לגמור את הדף, ולא כדי להגיע לאיזה מעמד, כי אם **מפני שיודע שעל ידי לימודו יוכל לראות את האמת ולהתקרב אל הקב"ה**, רק הוא יוכל להרגיש מתיקות שהולכת ומתחזקת ככל שמוסיפים לעסוק בדברי תורה. ועל זה אנו מבקשים "הערב נא ה' אלוקיני את דברי תורתך בפנינו... את דברי תורתך לשמה", דהיינו שיעזור לנו ללמוד לשמה ולא כדי להגיע לשום מקום, וכך נרגיש את מתיקות ועריכות התורה.

מה יעשה אדם וירגיש מתיקות

התורה

ומכאן אנו חוזרים אל מה ששאלנו בתחילת דברינו: מה יעשו אלה שאינם מרגישים מתיקות בתורה? איך נוכל להכריח אותם להרגיש את מתיקותיה? התשובה היא שהתורה יש בכוחה להצטמצם לכל אדם ואפילו לאדם השפל והנחות ביותר. והדין נותן כך, כי אלמלא היתה התורה מצמצמת את עצמה, לא היה שום אדם יכול להבינה, שהרי התורה גבוהה מהשגת אנוש, וכפי שטענו מלאכי השרת מה אנוש כי תזכרנו, תנה הודך על השמים, איך צמצם התורה הקדושה לאותיות הנכתבות על הספר ובדיו ולסיפורי מעשיות של אנשים קטנים המתדיינים זה עם זה על הבלי הבלים. ואם התורה נצטמצמה כל-כך כדי שיוכלו בני אנוש להבינה, כמו כן היא מוסיפה להצטמצם עוד ועוד, כך שכל אדם עד כמה שיהיה חלש במוחו ורחוק בלבבו, היא תוכל

שהפתרון לשלום ביתו נמצא אצל אנשי המקצוע אשר לאחר שיעביר להם טבין ותקילין ישמע את דברי החכמה שלהם וכולי האי ואולי, אמרו לו שפתרונו מחכה לו בתורת ה'. בראש ובראשונה צריכים למצוא את הקושי המטריד את האדם באותה שעה, ואז יוכל להתיישב וללמוד, ולהרגיש בע"ה מתיקות התורה.

זהו מה שאמר הקב"ה למשה במעמד קבלת התורה: התורה תפעל באופן שלפי חוזק התשוקה, כך תהיה גודל המתיקות. אם לא ילך האדם לפי מהלך זה, לא ישיג את מה שהתורה עשויה להביא לו, כי מהלך זה דווקא גורם לאדם לראות את חסרונותיו, וזה גורם לו לתקן אותם, וזה מביא לו קרבת אלוקים. כשיהודי מתפלל הערב נא, הוא מבקש שיזכה ללמוד תורה באופן זה, ותחילת דרך זו היא לברר מהו חלקו בתורה, מאיפה עליו להתחיל כדי שיפתח מתיקות ממנו, ומשום יוכל להמשיך הלאה ולהשיג את כל התורה כולה.

ואפשר שזהו מה שאמרו תלמידיו של רבא לרבא שיש אצלו דין שאלה בבעלים משום שהוא משועבד להם ללמוד אתם כמה שלכם חפץ. וכי ספק יש בדבר? וכי רשות יש לרב לגזול מתלמידיו את מתיקות התורה?! אכן כן, הרב צריך תמיד לשאול את תלמידיו: מה אתם רוצים ללמוד? וזאת ילמד אתם. זוהי הגדרתו של רב, כי תפקידו של רב הוא להביא את תלמידיו לידי הרגשת מתיקות התורה.

כדברים האלה כתב גם הרמב"ם, שהילדים בתחילת דרכם, צריך ללמוד אתם באופן זה, כי כל אחד לפי מדרגתו צריך להגיע להכרה שלתורה יש פתרון למילוי מחסורו. ולמשל, אם אתה רואה שהילד משתוקק להיות איש הצלה, קח אותו ותלמד עמו הלכות הצלה. הוא רעב עד מאוד לקבל הערכה מסביבתו, קח אותו ולמד עמו משנה באבות והראה לו באופן מוחשי שאם יחיה על פי אותה משנה, יהיה אהוב על הכל וכל סביבתו תעריך אותו.

כך צריך ללמוד עם כל אחד אותה סוגיא שממלא לו מחסורו באותה מדרגה שהוא נמצא. מסכת יבמות לא תביא עכשיו מתיקות לאותו בחור, כי לא זה מה שהוא משתוקק עכשיו לדעת, לא זה מה שמטריד אותו. הגר"ח מבריסק זצ"ל כשהבין מהות הזיקה, היה מרגיש מתיקות כזאת עד שקפץ משמחה, כי זה מה שהטריד אותו קודם לכן. אבל אם זאת תתן לבחור ישיבה קטנה, לא ירגיש מזה מתיקות.

ראו נא כמה בחורים ואברכים מתהלכים כמיואשים מלהרגיש מתיקות התורה. זאת משום שאינם מאמינים שלתורה יש פתרון אמיתי למה שמטריד אותם בזה הרגע. לפני שאתה פותח את הספר, אמור נא כמה אתה מתקשה עכשיו, מה מטריד אותך. בשקט, בשקט, שאף אחד לא ישמע, שלום ביתך מטריד אותך? הבה ונלמד פרשה זו בתורה... לאט, לאט, יגלה כמה מתיקות יש בתורה...

במקום שאותו אברך יחשוב

המשכת ישועות על-ידי התפילה בל"ג בעומר¹⁴

יום זה מסייע לקבלת התפילות גם למי שאין בידו לעלות מירונה.

הרה"ק רבי משה מראזוואדוב זיע"א היה אומר לבני ביתו ולחוסים בצלו, שיבואו אליו ביום ל"ג בעומר, ואז ימשיך להם ישועות.

מידת הוד שבהוד

ובספר "אמרי פנחס" כתוב לאמור: "אמר הרב שטוב להתחיל ברפואות בל"ג בעומר כי בו המידה זו הוד שבהוד". ביאור דבריו הקדושים על-פי מה שכתבו המקובלים שהתיבות "בורא רפואות" שבברכת יוצא המאורות הן כנגד מידת הוד שבהוד, ולכן יום זה שהוא מידת "הוד שבהוד" מסוגל להמשכת רפואות.

ויש להוסיף לזה גם שמה שסיפרו חז"ל, שכאשר יצאו רבי שמעון ובנו מן המערה, כל מה שניזוק על-ידי הסתכלות בנו, נרפא על-ידי הסתכלותו של רבי שמעון, ומעתה כיון שיום זה הוא יומו של רבי שמעון, בוודאי הוא מסוגל לרפואה גם מצד זה.

מלך רופא נאמן ורחמן

הרה"ק בעל צמח צדק מליובאוויטש זיע"א אמר, שמראשי התיבות מ'לך ר'ופא

מנע מגיפה מנחלתיך בזכות אדוננו בר יוחאי

כלל ישראל בכל מקומות מושבותיהם זקוקים לישועה גדולה, ואם בשנים כתקונן בל"ג בעומר ובמשך כל השנה כולה בכל עת שעובר צרה ר"ל בבית א' מישראל יודע כל אחד ומכיר כי כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק, עולה ומשתטח על ציון רשב"י ופועל ישועות ושפע כל מילי דמיטב, לא כן עמנו עתה לעת כזאת כי חזקה עלינו מצוות התורה ונשמרתם מאוד לנפשותיכם' ואין אנחנו יכולים לעלות לציון הקדוש ברנה ולהיראות את פני האדון רשב"י זי"ע, ואי אפשר לעורר רחמים מפאת קדושת המקום, צריכים אנו להתעורר מצד קדושת הזמן וזכותו של בעל ההילולא.

עיצומו של יום

הצדיקים הקדושים גילו לנו שיום ל"ג בעומר הוא יום גדול ליהודים ושהוא מסוגל לקבלת התפילות. ולמדנו מדבריהם שמלבד מה שכבר נתבאר שהמתפלל על קברו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זוכה לישועות למעלה מדרך הטבע מחמת קדושת המקום ונפש התנא השוכנת שם, עיצומו של

¹⁴ שיעור מתוך ספר החדש 'הבינני', שעתה יצא לאור בחודש אדר ה'תשפ"א

כך אמר רבי שמעון (סוכה מה, ב) "יכול אני לפטור את כל העם כולו מן הדין", וכך הוא חוזר ואומר מדי שנה ביום ההילולא שלו, וכיון שמתכפרים עוונותינו ביום זה, ממילא עולות תפילותינו לשמים.

והוסיף הרה"ק מאלכסנדר זיע"א, שזהו הטעם שאנו שמחים כל-כך ביום ל"ג בעומר, מפוזים ומרקדים עד כלות הכוחות, שהרי כן אמרו חז"ל שלא היו ימים טובים בישראל כיום הכיפורים והטעם מפני שהוא יום סליחה ומחילה, ואם כן אף יום ל"ג בעומר כן הוא.

רבי שמעון לשיטתו

והנה בספרים הקדושים מבואר שמה שאמר רבי שמעון "יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין" הלך בזה לשיטתו בכל הש"ס שדבר שאין מתכוון מתור, והלא יהודי שעובר עבירה נחשב כאינו מתכוון, שהרי כן אמרו חז"ל (סוטה ג, א): אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות.

ועוד כתבו בספרים הקדושים¹⁵ שמתוך שהיה רבי שמעון סוד התורה ראה כל יהודי בפנימיותו, ולכן ראה תיכף ומיד שכל מאוויים ורצונם של בני ישראל לעשות רצון בוראם, אלא שרוח השטות מעבירה אותם על דעתם, וממילא החשיב אותם כעושים שלא בכוונה ופטרם מן הדין.

זה אינו יכול וזה אינו יכול

עזרתו מקודש של הגאון מהרש"ם מברעזאן זצ"ל הסתלקה לבית עולמה ב'י

נ'אמן ו'רחמן, יוצא "מרון". ללמד שבזכות התנא הטמון במירון אפשר להמשיך רפואות.

בספר "שער יששכר" להגה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זיע"א הביא כדברי האמור, שיום זה מסוגל לרפואות באשר מידתו הוד שבהוד, והוסיף על זה שמן הרפואה אפשר להמשיך את כל הישועות, בהביאו מה שמקובל מזקנו בעל "שם שלמה" ממונקאטש זיע"א שבברכת רפאנו אפשר להתפלל על כל הדברים התלויים ברפואה, ולמשל להיפקד בזרע של קיימא.

יכול אני לפטור את כל העולם כולו

מן הדין

ומעתה שומה עלינו המלאכה לברר יותר לעומק מדוע יום זה מסוגל לישועות. והנה בספר "שפתי צדיק" הביא מה שאמר הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זיע"א שיום ל"ג בעומר מסוגל להתברך בו ולזכות בו לכל הרפואות והישועות.

והסביר טעם הדבר, כי הנה אנו רואים שבמוצאי יום הכיפורים אנו ששים ושמחים על שהתקבלו תפילותינו לרצון, ומאין אנו בטוחים שבאמת הוא כן? בוודאי הטעם הוא מפני שיום הכיפורים הוא יום סליחה ומחילה, וכשהקב"ה סולח ומוחל לעוונותינו, ממילא מסתלקים להם כל המסכים המבדילים וכל התפילות עולות לשמים ויורד כנגדן שפע עצום לכל בית ישראל. וכמו כן הוא ביום ל"ג בעומר, שהרי

¹⁵ חמרא טבא להרה"ק רבי אברהם שמחה מבארניב זיע"א נכדו של הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב ותלמידו של קרובו הצדיק הפלאי הרה"ק רבי נפתלי חיים האראוויטץ זי"ע מצפת וירושלים ת"ו.

בשבת (צג, א) מבואר דרבי שמעון סובר דגם בזה אינו יכול וזה אינו יכול פטורים, אם כן לשיטתו גוף ונשמה פטורים מן הדין. ואף דאנן קיימא לן דלא כרבי שמעון בזה, מכל מקום היום שהוא הלילא דרשב"י, זכותו יגן על כל המתים להיות פטורים מן הדין.

משל לרופא שאינו מרפא בדרך הסלולה

רבי שמעון בר יוחאי זיכך את עצמו כל-כך עד שהכניס את עצמו לעולם כזה שבו רואים את העומד לנגדו בפנימיותו ובשורשו, ולכן לא היה יכול לראות יהודי חוטא, ובשל כך היה לו הכוח לפטור אותם מן הדין, והוא זוכה לכוח זה מדי שנה ביום ההילולא שלו.

בנהוג שבעולם שאם הרופאים אינם מוצאים מזור למחלתו של איזה איש חולה, שולחים אותו למרחקים להתרפאות אצל הרופא שאין שיטתו ברפואה כשיטת הרופאים הרגילים, אלא שיטה אחרת לו. אף כאן המצפה לישועה או רפואה ועדיין לא השיג את מבוקשו, ילך אל רבי שמעון שדרך אחרת לו, ויפטור אותו מן הדין בדרכו המיוחדת, וכיון שיפטור אותו מן הדין, ממילא ישיג כל הרפואות והישועות.

כי אתה תשלם לאיש כמעשהו

עוד ביאור נאה מצאתי כתוב בטעמו של רבי שמעון שאמר יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין, כי הנה הרה"ק מרוזיין זיע"א הקשה על מה שאמר נעים זמירות ישראל (תהלים סב, יג): "ולך ד' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", כי לכאורה הוא סותר את עצמו מרישא לסיפא, כי במה

לחודש אייר שנת תרס"ב. כעבור שבוע, ביום ל"ג בעומר, הקימו מצבה על קברו, ואז נשא עליה בעלה הגאון זיע"א הספד מתובל בפרפראות המיוסדות על מקורות שונים מדברי חז"ל.

בתוך הדברים אמר כך (נדפס בתחילת שו"ת מהרש"ם ח"ב): "ויען כי מן השמים נסבה שיהיה העמדת המצבה ביום ל"ג בעומר הלילא דרשב"י, אען ואומר לבאר מה שכתוב בש"ס דסוכה שאמר רשב"י יכולני לפטור כל העולם מן הדין. ויתכן לבאר על-פי מה שכתוב בסנהדרין (צא, א): אמר לו אנטונינוס לרבי, גוף ונשמה יכולים לפטור את עצמם מן הדין. כיצד? גוף אומר נשמה חטאה, שמיום שפרשה ממני הריני מוטל כאבן דומם, ונשמה אומרת גוף חטא, שמיום שפרשתי ממנו הריני פורחת כציפור. אמר לו אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך שהיה לו פרדס נאה והיו בו בכורות נאות, והושיב בו שני שומרים, אחד חיגר ואחד סומא. אמר לו חיגר לסומא: בכורות נאות אני רואה בפרדס. בא והרכיבני ונביאם לאכלם. רכב חיגר על גבי סומא, והביאום ואכלום. לימים בא בעל פרדס. אמר להן: בכורות נאות היכן הן? אמר לו חיגר: כלום יש לי רגליים להלך בהן? אמר לו סומא: כלום יש לי עיניים לראות? מה עשה, הרכיב חיגר על גבי סומא ודן אותם כאחד. אף הקב"ה מביא נשמה וזורקה בגוף, ודן אותם כאחד. והנה קיימא לן דשניים שעשו מלאכה, אם זה יכול וזה יכול שניהם פטורים, ואם זה אינו יכול וזה אינו יכול שניהם חייבים, ויש לומר דהוא הדין בשאר איסורים דינא הכי... ולכן גוף ונשמה דזה אינו יכול וזה אינו יכול - חייבים. אבל הנה

תניא כוותיה דרבה, רבי שמעון בן יוחי אמר: "אין משלמת אלא דמי עמיר בלבד". ופירש רש"י: "שאם אכלה שעורין כדי שביעתה אינו משלם לו אלא דמים שהיה צריך ליתן בקשין ובתבן להאכילה, דאמר ליה אי אפשר להאכילה שעורין אלא קשין ותבן".

ומעתה, מכיון שהאדם בעת עשיית העבירה דומה לבהמה, שהרי נכנסה בו אז רוח שטות, ואם לאו לבהמה, הוא דומה עכ"פ לאיש כפרי שהוא בער ולא יידע, בוודאי שאין לו לשלם יותר ממה שהכפרי צריך לשלם עבור החבל, וזהו – יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין.

ככל שהאדם מקשר עצמו לרבי שמעון, הן על-ידי לימוד תורתו, הן על-ידי הנסיעה על קברו והן על-ידי השמחה בשמחתו, כך הוא זוכה להיכנס לעולמו של רבי שמעון ולהיפטר מן הדין, וכיון שהוא נפטר מן הדין, יפתח את פיו בתפילה ותתקבל תפילתו לרצון לפני אדון כל.

נמצאנו למדים מכל האמור, שכל ההכנות שעושים ביום הילולת הרשב"י, דהיינו השמחה והריקודים, לימוד הזוהר, אמירת תהלים על הציון ועוד, מועילות לנו שכאשר נבוא לאחר מכן לשטוח את תפילתנו לפני ה' לא נצטרך להתאמץ כל-כך, כי ממילא היא תבקע וקיעים. והרי זה דומה לסדר התפילה, שבתחילה אומרים קרבנות וקטורת ופסוקי דזמרה וקדישים, ועל ידי כל אלה מכריתים את הקליפות ועוברים מעולם לעולם, ואז כשמגיעים לתפילת שמו"ע, התפילה עולה כמו מאליה.

אנא ה' הושיעה נא, אנא ה' הצליחה

נא ביכות אדוננו בר יוחאי

שאמר "ולך ד' חסד" הודיע שהקב"ה מתנהג עם האדם לפני משורת הדין, ובמה שאמר לאחר מכן "כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", משמע שהוא נוהג עמו על-פי שורת הדין? ותיירץ על-פי משל באיש כפרי שנכנס לארמונו של מלך ונצרך לחבל. הסתכל כלפי מעלה וראה נברשת של זהב משובצת יהלומים משולשלת מן התקרה בחבל. לא חשב הרבה, נטל סכין וחתך את החבל. באחת נפלה הנברשת על הרצפה והתנפצה לרסיסים. מיד באו העבדים, התנפלו על הכפרי ואסרוהו באזיקים. כשהביאוהו אל המלך לפסוק את גזר דינו, התמלא המלך רחמים ואמר: "הלא איש זה לא נתכוון להפיל את הנברשת אלא ליטול את החבל לעצמו. ישלם אפוא דמי החבל ודיו".

אדם כבהמה נדמה

כשהאדם עושה דבר אחד או חושב דבר אחד שלא כרצונו יתברך, הלא הוא פוגם בכך בעולמות העליונים עד להחריד, ומעתה אילו היה האדם צריך לשלם עבור מה שפגם בעולמות העליונים, רע ומר היה גורלו. ועל זה אמר דוד המלך ע"ה "ולך ד' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", **מחסדו של הקב"ה שאינו משלם לאדם כפי מה שפגם, אלא כפי מעשיו בלבד**, דהיינו כאותו כפרי שנתחייב לשלם רק עבור החבל שנטל לעצמו.

ומעתה יבואר מה שאמר רבי שמעון: "יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין", שהרי במסכת בבא קמא (כ, א) איתא לענין בהמה שאכלה פירות ברשות הרבים, שדינה לשלם מה שנהנית, וכמה? רבה אמר: דמי עמיר, רבא אמר: דמי שעורים בזול.

יום המישי פרשת אחרי קדושים – "אייר ה'תשפ"א

הרה"ק רבי דוד מטאלנא זיע"א

י' אייר תרמ"ב

והיה על מצחו תמיד

ידוע היה בפקחותו הגדולה אשר על ידה זכה לקרב אלפי נשמות תועות לחיק אבינו שבשמים. כן חל היום הארציטי של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זיע"א בעל היכל הברכה. הרה"ק רבי דוד יצחק אייזיק מסקאליע זיע"א אמר בשם אביו בעל "אמרי ברוך" זיע"א שקרא לו בשם יצחק אייזיק על שם הרה"ק מקאמארנא ובשם דוד על שם הרה"ק מטאלנא, וזאת משום שהיה נוסע אליו.

ועוד אמר לו אז אביו: יש לו חריץ במצחך, שהוא סימן על פי המקובל אצלנו, שאתה בעל מוח וחכמה, ואף במצחו של הרה"ק מטאלנא שאתה נקרא בשמו, היו רואים חריץ זה. ואכן כך אפשר לראות בתמונות שיש מהאדמו"ר מסקאליע, איך שהאות ש"ן חרוט לו במצחו...

שיחת חולין של צדיק

כח גדול היה להרה"ק מטאלנא לומר דברי הלצה ולכוון בהם לדברים נשגבים ותוך כדי כך ללמד מוסר לשומעי לקחו. כדי להיות מלמד להועיל יש מהלכים רבים. אפשר לעשות זאת על ידי אמירת דברי חיים עמוקים, ואף זה נשאר לנו למחיה מאותו צדיק הרבה מאוד, ואפשר לעשות זאת על ידי אמירת דברי אמת בדרך משל או בדרך

הלצה, ואז הם חודרים לעמקי השיתין שבנפש, ואכן צדיק זה בהיותו בעל מח חזק להפליא, ידע להשתמש בשני המהלכים גם יחד להרבות פעלים לתורה.

אצל צדיק זה נתקיים בפשטות מאמר חז"ל שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה תלמוד, כי פעמים הרבה היו דיבוריו נשמעים כדיבורים של חולין, ולמעשה לא היה כלל דיבורים פשוטים, אלא גבוהים ורמים עד מאוד.

שמע אלוקים קולי בשיחי

פעם היה שהגיע לשבות בסאדיגורה מקום כהונתו של הרה"ק רבי אברהם יעקב זיע"א, וכיון שראוהו הרה"ק מסאדיגורה ביקש ממנו לערוך את השולחן הטהור במקומו. תוך כדי עריכת השולחן בליל שבת התחיל הרה"ק מטאלנא לדבר כמו בשביל לברר - כמה עולה לקנות שני סוסים כאן בעיר, וכמה עולה לקנות סוס אחד, ואם יקנו להם גם שחת לאכילה, כמה יצטרכו לשלם בעדם, וכן הלאה דברים זרים וסתומים.

חסידי סאדיגורא הרגישו חמיצות בלבם: לא זו בלבד שרבינו העביר את עריכת השולחן אליו, עוד הוא מדבר דיבורים כאלה באמצע השולחן?! הם החליטו להכנס לאחר השולחן הטהור אל רבם ולבקש ממנו שלמחרת יערוך הוא את השולחן הטהור ולא

כל המחובר לטהור טהור

שנה אחת בראש השנה קודם תפילת שחרית, דיבר הרה"ק מטאלנא עם מקורבו בענין הסוסים שלו בכמה הוא מוכר אותם והאם הוא מצליח למוכרם. אמר לו מקורבו: הא תינח רבינו שהוא מתכוון בדברו לדברים גבהים ורמים, אבל אני הלא איש פשוט אנכי, ואיך אוכל לדבר בראש השנה קודם התפילה בדיבורי חולין כאלה?

השיב לו הצדיק: התורה סיפרה על יעקב אבינו שדיבר עם רועי לבן בענין האבן שהיתה על פי הבאר, הוא שאל והם השיבו. הן הדבר פשוט שיעקב אבינו התכוון בדברו עמם לדברים גבוהים מאוד, ולכן נכתבה שיחתו בספר התורה, אך לפי זה יש לשאול מדוע נכתבה שיחתם של רועי לבן, הלא הם בוודאי לא נתכוונו לדברים גבוהים? אין זה אלא שכאשר בן שיחו של הצדיק משיב לדבריו, דיבורו מצטרף לדיבורו של הצדיק ואף הוא נהפך לתורה...

על מי נטשת את הצאן

כאמור, בכוחו זה היה משתמש גם לחנך את שומעי לקחו וללמדם דרך בעבודת ה', וכך נשארנו לנו למחיה אמרות רבות, אשר כל אחת מהן היא מרגלית יקרה המאירה ומזהירה ומחיה את הנפשות.

לפנינו מעשה שסיפר הרה"ק רבי יוחנן מטאלנא זיע"א כשהיה אצל ה'בית ישראל' מגור זיע"א: כשהיו נוסעים אל הצדיק בטאלנא לחג השבועות, היו כמה עיירות שהיו מתרוקנים מרוב תושביהם באשר כולם היו שייכים לאנשי שלומו של הצדיק. ואז היו מצטרפים עמם בניסיעתם גם רבני הערים, אשר כמה מהם הגם שלא היו

האורח. אולם הדבר לא הצליח בידם משום שרבים נכנסו ביחד עם האורח לחדרו. למחרת לאחר תפילת שחרית ביקשו להכנס שוב, ושוב לא עלה הדבר בידם משום שלא זזה יד האורח מיד רבם.

בשולחן הטהור שנערך בצהריים, התחיל שוב הרה"ק מטאלנא לדבר דיבורים סתומים, ושוב תמהו חסידי סאדיגורה ולא ידעו לשית עצות בנפשם. ברם לפתע התנער הרה"ק מטאלנא ואמר: סאדיגערער חסידים! בוודאי אתם מתפלאים היתכן שאני מדבר דיבורים כאלה?! הלא שבת היום! אך דוד המלך אמר (תהלים סד, ב) שמע אלוקים קולי בשיחי מפחד אויב תיצור חיי. שיחי הוא שיחת חולין. היתכן להעלות בדעתנו שדוד המלך ע"ה דיבר ח"ו שיחת חולין פטפוטי בעלמא, ועוד ביקש מהקב"ה שישמע להם?! אלא ודאי שביקש ממנו שישמע לדברי התורה העמוקים שלו, אלא לפי שחשש שהבעל דבר ישמע את דיבורי התורה שלו ויקטרג עליו, לכן אמר אותם באופן של שיחת חולין כדי שלא ישמע הבעל דבר לכו אליהם ויניחנו לנפשו. וזהו מפחד אויב תיצור חיי, היינו שביקש מהקב"ה שישמור את חייו מפחד הבעל דבר שרוצה לקטרג עליו...

אכן צדיקים העידו עליו שמפני כך היה מלביש את דיבוריו הקדושים בשיחת חולין ובדברי הלצה, משום שעסק רבות בתיקוני נשמות ודיבורים, והרי זה דבר שהסטרא אחרא אינו סובל אותו והוא עושה כל טצדקי להזיק לצדיק כזה. לכן הוכרח להסתיר את דיבוריו הקדושים כדי שהסטרא אחרא לא יוכל להטפל אליהם.

הרהר מעט הצדיק, ולאחר מכן שאל אותה: את מדליקה נרות שבת? ענתה האשה: הן. את פורשת את ידיך כשאת מדליקה? ענתה: הן. את מניחה את ידיך על הנרות הדלוקים? אמרה: לא. למה לא? כי ידיי תכווינה. אף כאן, אמר הצדיק, אם אניח את ידי על ראשך, הן תכווינה. הרבי מרימנוב בהיותו שרוף כליל להקב"ה, לא היו ידיו יכולות להכוות, אבל אני – איני יכול...

הביבים דמו פדיונם של העניים

במסכת בבא קמא (צב, א) איתא: אמר ליה רבא לרבה בר מרי, מנא הא מילתא דאמרי אינשי: בתר עניא אזלא עניותא? אמר ליה, דתנן: עשירים מביאין ביכורים בקלתות של זהב ושל כסף, ועניים - בסלי נצרים של ערבה קלופה, הסלים והבכורים [של העניים] נותנים לכהנים [ואילו העשירים לא היו נותנים את קלתותיהם לכהנים].

שאל הרה"ק מטאלנא: מה באמת הסברא בזה? למה דווקא העניים צריכים ליתן את סליהם הדלים לכהנים, בעוד העשירים חוזרים עם קלתותיהם בידיהם? פתח הצדיק וסיפר: פעם שמעו אנשי שלומי שבעיר פלונית שאני בדרכי אליהם להיות אתם ולקבל את פניהם, ושמחו שמחה גדולה. ברם היה ביניהם איש אחד עני ואביון ששמחתו מהולה היתה בעצב על כי אין לו מה ליתן לצדיק בשביל פדיון נפשו. כשהביע את צערו בפני אשתו, אמרה לו לבל יתעצב על לבו, כי היא תצא למכור אחד מכלי הבית, ובוודאי יעזור להם ה' וירוויחו דבר מה ליתן לצדיק. אומרת ועושה, ועד מהרה חזרה עם כמה פרוטות בידה.

נמנים על החסידים, היו נוסעים כמי שכפאו שד כדי שלא לאבד את פרנסתם.

אירע פעם שנכנסו אל הצדיק שני רבנים אחד אחרי השני, הראשון היה חסיד בלב ובנפש ודרכו היה להגיע אל הצדיק בכל עת מצוא, והשני היה מאלו הרבנים שמגיעים רק בשביל... הראשון נכנס להתברך ויצא, וכשנכנס אחריו השני, העיר לו הצדיק: היתכן? ! על מי נטשת את הצאן? הלא האחריות מוטלת על כתפך...

הגיב אותו רב בתמיהה: אך לפני כמה רגעים נכנס אל הרבי רב פלוני אשר כפי הידוע מגיע לכאן כמה וכמה פעמים בשנה, והרבי לא העיר לו מאומה, והנה אני שבא לכאן רק פעם אחת בשנה, הרבי אומר שהייתי שצריך הייתי להשאיר בביתי?

ענה לו הצדיק בכהאי לישנא: פלוני כשבא אלי, אינו בא אלי כרב. את רבנותו הוא משאיר בעיירתו, ואילו לכאן הוא מגיע בטל ומבוטל כדי לקבל קדושה ויראת שמים. אבל אתה הלא הגעת הנה בעיקר בתורת רב, ואם כן טוען הנני שעליך לשוב לביתך ולעירייתך, כי אחריות הרבנות מוטלת על כתפך...

ברכות שמים מעל

פעם התאכסן הצדיק אצל האשה אחת גבירה שסיפקה לו את כל צרכיו. בטרם יצא לדרכו, ניגשה אליו ואמרה: "רבי, ברכני!". בירכה הצדיק בכל הברכות שבעולם. אולם היא לא הסתפקה בכך, אמרה לו: אמנם הרבי ברכני בפיו, אבל פעם היה אצלי הרבי ר' צבי הירש מרימנוב, וכשהוא בירכני, הניח את ידיו הקדושות על ראשי. רצוני אף עתה שהרבי יברכני כשידיו מונחות על ראשי.

העשירים, וכשרואה שפלוגי מביא קלתות של כסף, הוא אומר אני אביא קלתות של זהב. כשהוא מגיע אל הכהנים, הללו מחזירים לו את קלתותיו, כי לקלתות כאלה אינם זקוקים.

אחד המרבה ואחד הממעיט

הנה בדבריו אלה נתן הצדיק הסבר למה שאמרו חז"ל (מנחות קי, א) "אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכון לבו לאביו שבשמים". ואף הצדיק עצמו התבטא כמה פעמים שכמו שיש מרבה וממעיט בממון, כך יש מרבה וממעיט בשאר דברים. וכגון, אם יש לך אדם שאין חכמתו מרובה, ואינו בר לימוד גמרא בעיון, אבל אתה רואה אותו אומר תהלים בכל לבו, ואם הוא יכול ללמוד משניות, הוא לומד משניות בכל כוחו. ליהוי ידוע שעבודתו יותר חביבה אצל הקב"ה משל חבריו העשיר בחכמה שיודע לפלפל היטב בהוויות דאביי ורבא, וכל כך למה, משום שאת מה שיש לו הוא מוסר בכל נדיבות לבו להקב"ה.

חשוב מאוד להבין זאת, כי הוא נוגע לרבים מאתנו להלכה למעשה. ולמשל, יש לך מי שהיה עשיר והיה מפזר מממונו לצרכי צדקה, וביום מן הימים נתהפך עליו הגלגל ואינו כתמול שלשום. עכשיו אינו יכול לפזר מממונו כבעבר ונפשו עליו דווי. אם יאסף את כל הצער והבושה על שאינו יכול ליתן כימים מקדם, ויתן את הפרוטות שביכלתו ליתן. לא יעשה כפי שעושים לפעמים הנקלעים למצב כזה, שסוגרים את דלתם על מסגר וברית ובורחים למקום נידח. אלא ימשיך לפתוח את דלתו לכל הבאים אליו, אלא שבמקום ליתן סכומים מכובדים, יתן

כשבעלה ראה את הפרוטות בידה, נהרו פניו ויצא בריקוד של שמחה על שיש לו דמי פדיון לצדיק.

לעומת אותו עני, היה עושר אחד באותה עיר, וכאשר הגיעה השמועה לאזנו שאני עושה את דרכי לעבר העיירה, חשכו עיניו, שהרי עכשיו יצטרך להכניס את ידו לכיס ולהוציא דמי פדיון. יודע היה אותו עשיר שאינו יכול ליתן פדיון קטן, שהרי עושר מפורסם הוא, והתעצב על לבו מאוד מאוד.

כשבאתי אל העיר, המשיך הרה"ק מטאלנא לספר, אם אמנם מוכרח הייתי ליטול את הפדיון מהעושר, הנאה לא היתה לי ממנו, כי הוא נתנו לי בעל כרחו. אך כשאותו עני הביא לי את הפדיון, הנאה גדולה היתה לי ממנו, כי הוא נתנו לי בנפש חפצה.

הפטיר הרה"ק מטאלנא: כשהעני רואה שפירות אילנו גדלו, היות שאינו מחובר כל-כך לגשמיות, כל לבו לשמים להביא מפירות ביכוריו לירושלים, ורק דבר אחד מעיק לו על לבו - מה יהיה עם סל? להיכן אכניס את הפירות שאביא לירושלים? ובכן, הוא הולך ומלקט נצרים של ערבה קלופה ואורג מהם סל, וכיון שהוא עושה זאת בחביבות גדולה כל-כך, נעשה אף הסל כקרבן, ולכן אף הוא ניתן לכהנים ביחד עם הביכורים.

מה שאין כן העשיר, כיון שרואה שפירותיו גדלו, מיד הוא מתעצב על לבו - שוב אצטרך ליטול את פירות ביכוריי וליתנם לכהנים! אך אין לו ברירה אחרת. רוצה היה לשלוח אותם על ידי אחרים, אבל מה יעשה שהוא עומד בתחרות עם חבריו

לו האיש שהוא מילדי הקנטוניסטים אשר בילדותו נתלש בכח מזרועות אמו ונלקח לצבא. ביקש ממנו הצדיק שישיר איזה ניגון. עלה האיש על השולחן והתחיל לשיר איזה ניגון באידיש ששמע בקטנתו כשהיה עדיין בבית הוריו "א חלום האב איך זיך געחלוס'ט". עד מהרה נשאב האיש אל הניגון והתחיל להקיש במגפי הצבא שלו על השולחן...

תלמידי החכמים שישבו אז סביב השולחן, התביישו כל-כך מן המחזה. לא היו מסוגלים לעמוד על דעת רבם שכך נותן לו לשיר את שיריו על השולחן. כשסיים הלה את ניגונו, שתה עמו הצדיק לחיים, ואז אמר לו: רצוני לדעת דבר אחד, מה אתה מסכים לעשות בשביל הקב"ה? פתח האיש את כותנתו, וכך כשבלו גלוי וחשוף, אמר: אני מוכן להיהרג בשבילו.

כיון שיצאו הדברים מפיו, קם הצדיק מלוא קומתו ונשקו במצחו. אחר-כך אמר לאנשי קרובו: יהי חלקי עם אותו יהודי אשר למרות שאינו יודע מאומה על יהדותו, הוא מוכן להיהרג בשביל הקב"ה. ובהרבה הזדמנויות היה חוזר על זה.

אכן, אף זה נכלל במאמרם "אחד המרבה ואחד הממעטי ובלבד שיכוון לבו לאביו שבשמים". ואולי אפשר לומר בדרך צחות, ובלבד שיכוון לבו פשוטו כמשמעו, שיגלה את לבו ויאמר: הנני מוכן ומזומן להיהרג על קידוש ה'.

והאמת שישוד זה שייך מאוד למצות ואהבת לרעך כמוך שבפרשת קדושים, היינו להכיר במעלת היהודי באשר הוא יהודי, וכך היו הצדיקים מוצאים בזה עבודה, לגלות מהו יהודי אע"פ שאין לו שום סממנים

פרוטות, כל זאת מתוך הכרה פנימית שמה שהוא מחלק צדקה, אינו בשביל להיחשב כעשיר מכובד, אלא בשביל לעשות נחת רוח לבוראו. אם יעשה כן, תהיה צדקתו חשובה כל-כך בשמים, כי אחד המרבה ואחד הממעטי ובלבד שיכוון את לבו לשמים.

צדקה אמיתית כיצד

ביום ו' אייר היה היארצייט של הרה"ק רבי יעקב חיים מסטאלין זיע"א מנו"כ בדיטרויט, שהיה ידוע בעבודת הצדקה שלו עד להפליא. הוא היה מתאר מה זו צדקה אמיתית, וכה היה אומר: צדקה אמיתית פירושה שלוקחים שק וממלאים אותו במטבעות, ומפשילים אותו על הכתף, ויוצאים לדרך ליתנו לכל הזקוק. אין יודעים אפילו מי קיבל ומה קיבל, שהרי כל זה אינו שייך לנותן. העיקר הוא שיתן משלו למי שאין לו.

אכן כן, זה נקרא קרבן. אינו יכול ליתן, אין לו מה ליתן, אך הוא מלקט מן הגורן ומן היקב ונותן לעני. אומר הקב"ה: בזה אני חפץ.

ובלבד שיכוון לבו – סיפורו של

קנטוניסט

האדמו"ר מטאלנא זיע"א סיפר מה שמע מאביו זיע"א, שבאחד מהימים טובים הגיעו אל הרה"ק רבי דוד מטאלנא אלפי חסידים, עד שהוצרכו להקים אוהל בשביל השולחן הטהור. בעת עריכת השולחן הטהור כשכולם עמדו צפופים סביב סביב, הבחין הצדיק ביהודי אחד רחוק מן התורה לכוש במדי צבא. קירבו אליו ושאל אותו לדעת מי הוא ומהיכן הוא. ענה

חיצוניים של יהודי.

על בן (לא) יקומו רשעים במשפט

באחת השנים בעת אמירת תהלים בליל יו"כ, כשהגיע הרה"ק מטאלנא לפסוק "על כן לא יקומו רשעים במשפט", אמר בקול "על כן יקומו רשעים במשפט" בדלגו על תיבת "לא". היה שם רב אחד שהגיע להסתופף בצלו, כששמע את הצדיק מדלג על תיבת לא, לא ירד לסוף דעתו ותיקנו "על כן לא יקומו רשעים". חזר הצדיק ואמר "על כן יקומו רשעים".

פעם שמעו אותו במנחה דראש השנה באמירת אשרי, שאומר: שומר ה' את כל אוהביו ואת כל הרשעים. כאן עשה אתנחתא, והמשיך לומר בלחש "שמיד".

היום גם היארציית של ה'פרי מגדים' זצ"ל, ממנו יש פירוש נאה שבכוחו להסביר את הנהגת הרה"ק מטאלנא והוא הפלא ופלא. במסכת יומא (כ, א) מבואר שאין לשטן רשות לקטרג ביום הכיפורים. שאל ה'פרי מגדים': היתכן שאין שטן ביום הכיפורים? ! הלא אנו רואים שמביאים שעיר לה' ושעיר לעזאזל ואותו לעזאזל הוא בשביל הסטרא אחרא כדאיתא ב**זוה"ק**.

מבאר ה'פרי מגדים' שהשטן עושה תמיד שני דברים, בתחילה הוא מביא את חטאי בני ישראל לפני בית דין של מעלה, ואחר כך הוא מהפך בחובתם, דהיינו שמלמד עליהם קטגוריה להוכיח שכל מה שעשו היה במזיד ושצריך לדרון אותם לחובה ח"ו. ביום הכיפורים השטן רשאי רק להביא את העבירות, אבל אין לו רשות להפך בחובתם של בני ישראל. כך שביום הכיפורים יותר קל ללמד זכות על ישראל

ולומר שכל מה שעשו לא היה כדי להכעיס ח"ו אלא מחמת אונס וכו'.

והאמת שזה מדויק מאוד בגמרא שם, כי הנה שם (יט, ב) מובא שאליהו אמר לרב יהודה ביום הכיפורים: אומרים אתם מדוע אין משיח בא, הרי יום הכיפורים היום וכמה עבירות חמורות נעשו בעיר נהרדעא. אמר לו רב יהודה: מה הקב"ה אומר על זה? אמר לו: הקב"ה אומר לפתח חטאת רובץ. ופירש **רש"י** יצר הרע מחטיאם בעל כרחו. וכתב **המהרש"א** פירוש לפירושו: הגם שניתן לאדם הבחירה וכמו שכתוב ואתה תמשול בו וגו' מכל מקום יש להם קצת התנצלות בזה שהקב"ה ברא היצה"ר ואילו לא נברא לא חטאו.

הנה מבואר מזה להדיא כדברי ה'פרי מגדים', שהגם שהעבירות מובאות בפני בית דין של מעלה, יותר קל לדרון את בני ישראל לכף זכות אף בטיעונים שאינם מתקבלים בכל השנה. אכן זו היתה עבודתו של הרה"ק מטאלנא ביום הכיפורים ללמד זכות על ישראל. לכן אמר "על כן יקומו רשעים במשפט", כי היום אין רשות לשטן להפך בחובת בני ישראל, ואפשר לסנגר עליהם ולומר שכל מה שעשו לא עשו אלא מאונס ולא מרצון.

אריכות ימים בברכת הצדיק – סיפור נפלא

בענין זה נתפרסם סיפור נפלא לפני כארבעים שנה: בלונדון הבירה התגורר זקן מופלג עד מאוד בשם הרה"ח ר' גרשון שווארץ ז"ל. זה האיש שעוד זכה להסתופף בצלו של הרה"ק מטאלנא, האריך ימים עד שנת תשמ"ד, אז נפטר בגיל מאה ואחד עשר

(או מאה ושלוש עשר).

בבית המדרש וכל החסידים נושאים את עיניהם אל הבימה. אך לא יכולתי לסרב. הן, אמרתי. ביקש ממני הרבי לעלות על הספסל והושיט לי את היד העשוי כסף. קרא נא פסוק זה, אמר לי. אינני יודע איך, אבל ה' נתן לי כח וקראתי את הפסוק כולו מתחילתו לסופו, יחד עם האות המחוקה, בבהירות נפלאה...

הרבי התמלא שמחה ואמר לי: גרשון מייזן זיס קינד! פונקט אזוי ווי דו האסט מיר גיגעבען פארגעניגן און נחת רוח, דארף איך דיר צוריק געבן א ברכה, זאלסט האבן א גוט געזונטער לעבין מיט אריכות ימים... [ילדי המתוק! כמו שנתת לי הנאה ונחת רוח, צריך אני להחזיר ברכה, שתהיה לך חיים טובים ובריאים ואריכות ימים...]

כשהרב שווארץ סיפר זאת, אמר: הנה אני לפניכם בריא ושלם למרות זקנתי המופלגת.

כשנתפרסם הסיפור בשעתו, הסביר האדמו"ר מטאלנא זי"ע"א נימוקו של זקנו שלא רצה לפסול את הספר תורה, משום שאותיות התורה הם כנגד נשמות ישראל, כי שישים רבוא אותיות לתורה כנגד שישים רבוא נשמות, ולכן כשפוסלים אות אחת בספר התורה, הרי זה כאילו אומרים על נשמה אחת שהיא מנותקת מכלל ישראל, לכן עשה כל טצדקי כדי להכשיר את הספר. אכן כזו היתה עבודת הצדיק, לאהוב ולהחשיב כל יהודי באיזה מצב שהוא...

סיפר ר' גרשון על סיבת האריכות ימים שלו: בילדותי היה אבי נוהג לנסוע אל צדיקי טשערנאביל וכפעם בפעם היה מצרפני עמו בנסיעותיו. בפרט אהבתי להצטרף אליו בנסיעותיו אל הרה"ק מטאלנא, כי הרבי מטאלנא היה מפנה מזמנו לילדי החמד ושואל אותם מה הם לומדים ואיך הם מרגישים. פעם היה שהיינו בשבת בטאלנא ובאמצע קריאת התורה נמצא פסול בספר התורה. שאלו את הרב דשם וכיון שראה שהאחת האותיות מחוקה כמעט לגמרי, אמר שאינו מוצא שום דרך להתיר את הספר תורה. אך הרבי לא אבה לקבל, הוא הפציר ברב במפגיע שימצא דרך להתיר את הספר תורה. הרב בדק שוב, ושוב חזר על דבריו שאינו מוצא שום דרך להתיר את הספר. רצוני להתיר, אמר הרב, אבל איך אוכל להתיר את האסור...

אז העלה הרבי הצעה לקחת את אחד הילדים וליתן לו לקרוא, ואם יצליח לקרוא את האות, יוכלו להתירה לפי ההלכה. הרב סבר שלא יהיה שום ילד שיוכל לקרוא את האות, אבל נתן את הסכמתו לנסות. אני עמדתי אז ליד הבימה, קראני הרבי לעלות אל הבימה ושאל: אתה יודע כבר לקרוא?

מאוד נבהלתי – מספר ר' גרשון ממרומי גילו המופלג – כי לא הבנתי מדוע רוצה הרבי לעשות לי מבחן פומבי דווקא ברגעים לחוצים כאלה, כשדממה שוררת

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

היא מאירת עינינו

elkondmarket.com

השנה
זה בידך!

עקרו לבן וקבע
לימוד בספר
החדש הביני

פסח
ל"ג בעומר
שבועות

שנעך מתן
שיחותי של
הרב שמעון
שפיצער
שליט"א

להגיע בימי העומר
לאהוב כל אהב
מישראל מכל הלב

לשמוח בשמחתו
של התנא רשב"י
ביום שמחתו

להתקשר ולהתחבר
להתנא רבי שמעון
ב"ל"ג בעומר

להמשך ישועה
אמיתית ביום ל"ג
בעומר

לעשות הכנה
הראויה בכדי לכות
לקבלת התורה

לקנות את הדרכים
להתו בק לתורה
ולקרושתה

כמו כן ניתן לשמוע את שיעורי ושיחותיו
של הרב שמעון שפיצער שליט"א
בקהל הביני בא"י בשלפון: 0726-257-078
בקהל הביני ארדה"ב בשלפון: 8300-686-718

הפנה: 'דוכל תורה'
שע"י ממלכת התורה 'עוז וחדר' מוקד ההזמנות
1800-22-55-66
U.S.A.: 718-437-0054
ובנויות ספרים המוכרות